

naša luč

1984

1

ŽENITOVANJE

Ženitovanje je za ženina in nevesto med največjimi dogodki življenja. Zato smo ga Slovenci dolga stoletja obhajali temu primerno. V trdnih kmečkih hišah je trajalo kar nekaj dni, pri bajtarjih pa kajpada manj.

Danes so se ženitovanjski običaji na deželi močno približali mestnim. Velikih gostij po starem skoraj ni več. Kolikor pa so se ohranile, so se ohranile skoraj samo v vaškem okolju.

Mladi so se spoznavali pred cerkvijo, na sejmi, proščenjih, na plesih. Temu je sledilo vasovanje pod oknom, v kamri ali v hiši.

Ko sta bila fant in dekle že zmenjena, je prišlo na vrsto snubljenje. Tedaj je šel najpogosteje oče s kakšnim sorodnikom ali sosedom, navadno brez sina, na nevestin dom povprašat, če so njeni starši sporazumni s to poroko. Po kaj so prišli, so snubci najprej zakrili z raznimi izgovori. Odgovor so dobili že s tem, s čim so jim na nevestinem domu postregli. Če so jim dali klobase, cvrtje in ocvirke, so s tem izrazili svoje soglasje, če kislo mleko, pa zavrnitev. Navadno so se že pri snubljenju pogovorili tudi o doti.

Čez nekaj časa je šlo potem dekle z materjo k ženinovim na ogled. Če sta

bili s posestvom zadovoljni, so določili dan za zaroko. Premožnejši so tedaj naredili pri notarju ženitno pismo.

Fant in dekle sta bila zaročena tisto nedeljo, ko so ju v cerkvi prvič oklicali. Doma so zaročencema pripravili pojedino. Odslej sta se imenovala ženin in nevesta.

Na svatbo še danes mnogokje vabi vabovec. Zlasti na Štajerskem nosi na glavi klobuk, okrašen s pisanimi trakovi, v rokah pa okrašeno palico in steklenico vina. Pri vsaki hiši pove iste besede. Včasih vabi namesto njega ženinov drug ali pa vabita kar ženin in nevesta. Povabljeni navadno za gostijo kaj prispevajo.

Običajno se je nevesta poslavljala tudi od svojih sorodnikov in sovaščanov in pri tem dobila darove. Pred poročnim dnem pa, ko so vozili nevestino balo na ženinov dom, sta se ženin in nevesta poslavljala od svojih sovrstnikov in od samskega stanu. Fant je pripravil fantom domá ali v gostilni fantovščino, nevesta pa dekletom domá deklščino.

Kaj k bali spada, je bilo določeno: skrinja pšenice, rjuhe, odeje, blazine, brisače, orodje, gospodinske potrebščine, kolovrat, zibka, postelja, preginjalo za mrtvaški oder, krstna obleka,

hlebci kruha, kolač in bela kokoš. Nevesta je, če so balo vozili z vozmi, vse vozove poškopila z blagoslovljeno vodo in pred prvega konja naredila z no-go križ. Fantje iz nevestine vasi še danes postavljajo bali tudi šrango in terjajo odškodnino. To mora plačati ženin ali njegov drug.

Ko je na dan poroke prišel ženin na nevestin dom, so bila hišna vrata zaklenjena. Starešina se je pogajal. Ženinovi svatje so morali odgovarjati na razna vprašanja in reševati uganke. Ženinu so poslali iz hiše eno ali več „lažnih nevest“, to je, v ženske preoblečene moške. Ko so pripeljali pravo nevesto in so svatje stopili v hišo, se je že tu začela gostija.

Starši so blagoslovili mlado, potem so odšli vsi v cerkev. V spredov so se uvrstili predvsem svatje, ki so imeli na gostiji kakšno posebno nalogo. Poleg ženina in neveste so bili tu še zastavnik, dva druga, dve družici, starešina, teta, godec, botri in botre. Med potjo so delili revežem kruh, otrokom pa bonbone. Vaški fantje so jim spet zaprli pot in zahtevali plačilo za nevesto.

Cerkveni obred je bil navadno v nevestini fari. Ljudsko verovanje je v marsičem pri poroki videlo poseben pomen, npr. v tem, kako gorijo sveče, kako jih mežnar ugaša, kako duhovnik blagoslovi šentjanževac in kako ga pi-jejo, darovanje za cerkev (ofer) in na koncu metanje denarja med otroke.

Po poroki so odšli v gostilno na „mal“ in šele na to na nevestin dom na pravo gostijo. Ta se je vršila po posebnem obredu: vsakdo je dobil pri mizi čisto določeno mesto; zvrstile so se posebne obredne jedi (pogača); starešina, teta, druga in godec so imeli vsak svojo nalogo; vsi udeleženci so peli obredne pesmi in plesali obredne plesje; snemali so nevesti z glave venec in darovali njej, kuharicam in godcem; prihajali so maskirani nepovabljeni gostje in vsi, ki so bili na svatbi, so igrali družabne igre.

Ko je nevesta odšla na ženinov dom, jo je tam pričakala ženinova mati in ji izročila hlebci kruha in ključe. Nevesta je potem obšla ognjišče in šla v kuhinjo in shrambo.

Naslovna stran:

SVETI TRIJE KRALJI

(Iz knjige: *Hans Trenkwalder, KLAGENFURT, založila Carinthia, Celovec.*

ŽELJA PO NEVESTI

Prešla je že velika noč,
dolgi post je proč,
jutri bo bela nedelja,
potlej čas pride vroč,
hej, tega komaj čakam.

Za Sveto telo
vse zorano že bo,
vse v steblo že bo
za Sveto telo,
hej, tega komaj čakam.

O Šmarnem potem
že si žita naspem,
že si žita naspem,
potlej v hoste grem,
hej, tega komaj čakam.

Ajda začrni,
gora pordeči,
polhu v bukvah
vsa se nagosti,
hej, tega komaj čakam.

Potlej leto nam zbeži,
počasi, tiho se gubi,
kot da še enkrat leto
vse prošle šteje dni,
hej, tega komaj čakam.

Štejem tudi jaz vse dni,
v prošlost se oziram:
pa za koga se upiram,
pa po kom vse dni umiram?
Ah, le tega komaj čakam!

Josip Murn

Novo leto. 366 dni. Kot 366 nepopisanih listov. Kot 366 podarjenih talentov. S katerimi lahko ogromno dobrega naredimo. Za katere bo pa treba tudi dajati odgovor.

Treba bo odgovarjati tudi za to, da smo hodili skozi življenje s pokonci glavo, s čisto vestjo, s pogumom v besedi in delu. Da si nismo dali za večji kos kruha, za „egipčanske lonce“, za skledo lažje zlomiti hrbtnice. Da nismo tulili z volkovi, sodelovali z lažjo, pomagali graditi krivično družbo.

Že na začetku teh 366 dni: Bog z nami in sveti križ!

o

Pred nekaj časa je ljubljanski nadškof dr. Šuštar poslal predsedniku Komisije za odnose z verskimi skupnostmi v Ljubljani Dušanu Šinigoju pismo, v katerem je med drugim zapisal:

„Že dlje časa sem dobival iz Nemčije tako od Slovencev kot od Nemcev vprašanja in pritožbe glede neke ankete, ki je bila razdeljena otrokom slovenskih staršev po šolah, ki jih vodijo naši učitelji po Nemčiji. V tej anketi, kakor Vam je gotovo znano, so bila nekatera vprašanja, ki se nanašajo na versko opredeljenost otrok in njihovih staršev. Za anketo so zvedele tudi nemške šolske in druge oblasti in so proti temu ostro reagirale.

Ponovno in ponovno smo že dobivali iz Nemčije, pa tudi od drugod pritožbe prizadetih, da jih ob obisku domovine organi notranje uprave ob razgovorih, na katere jih kličejo, vprašujejo tudi, če obiskujejo slovensko mašo. Pozitivno vemo, da so mnogi zaradi tega prenehali hoditi k slovenski maši iz strahu, da ne bi doma tega zvedeli in bi morda zaradi tega ob vrnitvi imeli težave...

Tudi s svoje strani prosim, da bi se takšne stvari, ki so tako kočljive in lahko škodijo tudi ugledu naše države v tujini, res več ne ponavljale. Naj bi imeli naši ljudje v tujini zares vtis, da jih zaradi njihovega verskega prepričanja in udejstvovanja iz domovine nihče ne nadzoruje ali morda celo plaši...“ (Družina, Ljubljana, 13. novembra 1983.)

o

V Slovenski koledar (Ljubljana 1983) je isti nadškof napisal med drugim:

„Prvo, kar želim poudariti, je, da je Cerkev dajala in še vedno daje veliki večini naših izseljencev, včasih in ponekod celo pretežni večini, močno človeško, versko, socialno, kulturno in narodno pomoč in oporo.

Druga splošna ugotovitev je, da je za veliko večino naših izseljencev najdragocenejša dediščina vera in materin jezik, ker so ravno po teh dveh vrednotah najgloblje zakoreninjeni v slovenskem narodu in matični domovini.“

Založnik: Avguštin Čebul.
Župnijski urad Št. Lenart.
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck. 9020 Celovec. Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja. 9020
Celovec. Viktringer Ring 26.
Usmeritev: Versko-kulturni
in informacijski mesečnik za
Slovence na tujem.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26.
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 400 fran.
Francija 60 fran.
Italija 12.000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 60 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

kaj je pa doma novega?

na sploh

NOVA SLOVENSKA PRETOVORNA POSTAJA

Štiriindvajsetega novembra je predsednica ljubljanske občine Tina Tomlje slovesno odprla železniški terminal v Mostah. Deset hektarov površin je namenjenih za kontejnerske vagone, ki jih bo po petsto metrov dolgem tiru premikalo dvigalo z osemindvajsetimi metri razpetine, edino te vrste v državi. Kontejnerski promet, ki je v svetu prerasel v najbolj razširjeno obliko prenosa blaga po vodi in po kopnem, je tudi v Sloveniji postal nadvse pomemben. Dočim so slovenske železnice prepeljele leta 1975 dvanajst tisoč kontejnerjev, se je ta številka po treh letih povečala na štirinosemdeset tisoč kontejnerjev. Te številke zgovorno povedo, da stare naprave na ljubljanski tovorni postaji niso več zadoščale. Sedanja nova postaja v Mostah pa bo tudi važno tranzitno križišče za južni del Evrope, kjer se na prometni črti Evropa-Bližnji vzhod-Evropa premika vedno več blaga. Več evropskih firm, ki

se ukvarjajo s tem prometom, in celo ameriška CTI, si je novo postajo izbralo za stalno bazo, saj jim postaja nudi vse zmogljivosti modernega kontejnerskega servisa.

SKORAJ NE MINE TEDEN DNI,

da ne bi slovenska skupnost za cene dovolila nove, seveda višje cene za različne stvari. Prvega decembra se je naenkrat podražilo dnevno časopisje, ki je vedno bolj drselo v izgubo. Delo in Dnevnik sta se podražila od 12 na 15 dinarjev, sobotne izdaje obeh časopisov pa od 15 na 18 dinarjev. Tudi gledanje televizije in poslušanje radia je postalo dražje. Namesto dosedanjih 350 dinarjev mesečno, znaša nova naročnina 470 dinarjev.

DRUGA OBLETNICA TRAGIČNE LETALSKE NESREČE NA KORZIKI

Zadnje dni novembra se je na Korziko odpravila slovenska delegacija, v kateri so bili poleg predstavnikov mesta Ljubljane tudi člani potovalne agencije Kompas in slovenske letalske družbe Inex-Adria, ki ji je nesrečno letalo pripadalo. V mestu Petreto-Becchisano so

v spomin na 180 žrtev te največje nesreče našega letalstva položili vence v cerkvi in na vrhu gore San Pietro, kjer se je letalo raztreščilo. Ta nesreča je „v zgodovini slovenskega naroda ena najbolj tragičnih osmrtnic“ (Delo, 25. nov. 1983).

MEDNARODNO PRIZNANJE SLOVENSKEMU GOSTINSTVU

Mednarodno združenje Ordre Fotunat podeli vsako leto priznanje Maison de Qualité za nadpovprečne storitve v vseh dejavnostih, povezanih s turizmom, v kulturi in zdravstvu. Letos je to združenje že drugič podelilo Grand hotelu Metropol iz Portoroža to cenjeno priznanje. Prvič pa so ga dobili Grand hotel Toplice iz Bleda, Steklarna iz Rogaske Slatine in gostilna Rus iz Lukovice. Posebno priznanje pa je prejela tudi Slovinova vinska klet v Ormožu. V Evropi je letos le pet hotelov prejelo to priznanje. V to združenje je včlanjenih sedemindvajset držav, v ocenjevalni komisiji pa sta tudi dva Slovenca.

USPELO MEDNARODNO ALPSKO SMUČANJE V KRANJSKI GORI

Na novem slalomišču v Podkorenju so v začetku decembra smučarke odprle sezono osemnajstega tekmovanja za svetovni pokal 1984 v alpskem smučanju. Narava tekmovalcem sicer ni bila naklonjena, snega ni bilo ne blizu ne daleč. Zato pa sta oba snežna topova nastrelila dovolj snega na 600 metrov dolgo in 40 metrov široko tekmovalno stezo. Prava bela oaza sredi kopnih gorskih pobočij. Tekmovalci so bili s progo zelo zadovoljni. Zmagovalca svetovnega pokala Tamara McKinney, ena najboljših v Kranjski gori, je rekla: „Proga je bila zelo dobro pripravljena in mi je povsem ustrezala.“ Predsednik organizacijskega komiteja, Franc Brelih, pa je takole ocenil tekmovanje: „Za nami je tekmovanje, ki je povsem dementiralo številne črnogledne napovedi, češ da bo svetovni pokal v Kranjski gori letos že na startu doživel brodolom.“ Naša reprezentanca se je na tekmovanje zelo dobro pripravila. Tone Vogrinc: „Lahko rečem, da

SLAVINA je med griči skrita večja gručasta vas v Pivški kotlini, od Postojne oddaljena 8 km.

kaj je pa domá novega?

je rezultat naših tekmovalk skoraj senzacionalen: eden največjih uspehov ženskega smučanja in to na zelo težki progi, kjer ni bilo nič podarjenega . . . " Slovenske tekmovalke so zavzele sedmo, deseto in sedemnajsto mesto.

od tu in tam

BELTINCI

Starejši občani v tem kraju niso pozabljeni. To je pokazal tudi kulturni program zanje, ki so ga pripravili kratkohlačniki iz otroškega vrtca in osnovnošolska mladina. Z venčkom narodnih pesmi je navdušil tudi domači pevski zbor Gustav Gonza. Uspelega popoldneva se je udeležilo več kot sto ljudi.

DORNAVA

Dom za duševno prizadete otoke iz vse Slovenije je praznoval tridesetletnico obstoja. V 240 let stari graščini je 308 otrok, za katere skrbi 186-članski kolektiv. Tretjina varovancev se pod strokovnim vodstvom usposablja za prilagojeno delo. Čeprav stara graščina in njeni prostori niso najbolj primerni, pa sta iznajdljivost in vztrajnost zaposlenih omogočila, da zavod na vzoren način opravlja svoje človekoljubno delo.

GORIČE

Domačini so pridno sodelovali pri gradnji 2200 metrov dolgega cevovoda od rezervoarja pitne vode nad Zalogom do krajevnega vodovoda. Tudi bližnji Letenčani bodo dobivali vodo iz tega vodovoda. Krajanje obeh naselij so že zbrali 650 tisoč dinarjev in s tem pokrili tri četrtine stroškov.

ILIRSKA BISTRICA

V osnovni šoli Dragotin Kette je domače društvo za varstvo in vzgojo ptic „Snežnik“ pripravilo slovenski ornitološki šampionat. Na tekmovanje so člani sedemindvajsetih društev prinesli tisoč petsto ptic, ki jih je posebna žirija ocenila. Najboljše primerke so določili za udeležbo na državnem in svetovnem tekmovanju leta 1984. Na skupščini slovenske zveze ornitoloških društev, ki so jo imeli vzporedno z tekmovanjem, so razpravljali o varstvu in zaščiti prostoživečih ptic.

KOPER

Tukajšnji kajakaši, ki so doslej delovali v okviru športnega društva Žusterna, so se osamosvojili. Na ustanovni skupščini so izvolili enajstčlanski izvršni dobor ter sprejeli statut in pravila kluba za kajakaštvo na mirnih vodih (dalje na strani 9)

„DEMOKRATIČNI POSTOPEK“

„Demokratični postopek“ je v naši praktični različici približno takle: v podjetju Jugožeblije je prosto delovno mesto direktorja, partijski sekretar obvesti komite, komite ali del komiteja (z imenom koordinacijsko telo za kadrovske politike občine) se sestane, na dnevnem redu pa je vprašanje, koga poslati v Jugožeblije. Malo pobrska po občinskih kadrovske papirjih in vidi, da se Joco mandat v Jugopapirju bliža koncu, da je Pero v Jugomobilu že pridelal tolikšne izgube, da ga je treba nujno prestaviti na drugo mesto. Potem se reče: Pero bi najbolje delal v Jugožebliji (sicer pa je bil njegov stari oče kovač), Joco bi lahko šel v Jugopapir (sicer pa tako ali tako stanuje blizu te tovarne), v Jugomobil pa je najbolje, če greš ti Mičo, ker ti je tu potekel mandat.

Potem se začne „demokratični postopek“. Iz komiteja sporoče sekretarju v Jugožeblije, da je tam za direktorja določen tovariš Pero in da naj se „v tem smislu“ začne v kolektivu „posvetovalni pogovori“. Kakšni so ti pogovori, pa veste. Potem gre stvar na delavski svet in tam se tudi reče: Komite je za Pera, vi pa odločite. Delavski svet potrdi kandidata, začne se zakoniti postopek in Pero je izvoljen za direktorja.

Vse je demokratično in natanko po zakonu o volitvah.

Manj ko je dejanskih volitev, več je demokratične procedure. Da bi bil Pero, ki smo ga določili za Jugožeblijo, tudi izvoljen, se je treba posvetovati z velikanskim številom institucij, ki so za to pristojne po zakonu: z gospodarsko zbornico, s socialistično zvezo, sindikati in kdo ve s kom še. Vsi skličejo svoje sestanke in izražajo svojo podporo in tako pride Pero v Jugožeblijo na valovih naše slavne procedure, ne da bi v kolektivu kdo resnično, dejansko in bistveno o čemerkoli odločal.

Na ta način izvoljenih funkcionarjev imamo na pretek. In če bi se odstavljeni predsednik občine v Leskovcu strinjal, bi bil s pomočjo demokratične procedure izvoljen za direktorja leskovškega sejma, tistega kolektiva, v katerem so od partijske organizacije še pred osmimi dnevi zahtevali, naj glasuje za njegovo odstavitel s položaja predsednika občine zaradi manipuliranja z ljudmi, korupcije itd.

Zdaj pa se je treba vprašati, kako je spričo take prakse mogoče človeku vdihniti vizijo o njem samem kot političnem občanu.

DELO, Ljubljana, 12. nov. 83/24.

novi slovenski film DIH bi lahko tudi nosil ime KAKO UMIRA ČLOVEČNOST

dih

Najnovejši slovenski film DIH (režiser Božo Šprajc, scenarist Željko Kozinc) je izzivalen tako po predmetu kakor po obravnavanju snovi: ukvarja se namreč z dojenčki. Postavljen je deset let naprej, se pravi v leto 1992 ali 1993.

Onesnaženo ozračje, ki je mojstrsko oživljeno tudi na traku (z odlično kamero Tineta Perka), naj

bi bilo, kakor je prepričana mlada zdravnica Barbara Tratnik, krivo, da umirajo dojenčki. V nekaj dneh jih namreč umre kar petnajst. Le ona, pa delno še njen stanovski kolega, ki se pozneje umakne, sprožita preplah.

To seveda ni pogodu predstojniku bolnišnice, kajti zanj je zrak dovolj čist, oziroma znanost toliko daleč, da bo tudi za ta problem, ki je le zdravstveni pojav, našla rešitev. Enako so prepričani tudi predstavniki oblasti. Ti si še zlasti želijo, da bi bilo ozračje čisto, bolnica neomadeževana, kajti pred vrati je referendum za samoprispevek za novo bolnišnico.

Novorojenček umre tudi enemu od delavcev z juga. Ta noče biti tiho, še zlasti potem ne, ko mu zdravnica pove, da je čisto mogoče, da gre za onesnaženost ozračja, ki pogubno vpliva že na otroka v mater, ob rojstvu pa povzroči smrt. Ta delavec je pravzaprav ob Tratnikovi, ki medtem tudi zanosi, s svojo mislijo, da otrok njemu in njemu podobnim nekaj pomeni, klic k resnici. Delno se temu klicu pridruži še Barbarin stanovski kolega (dokler ne začuti, da bi mu to drugovanje lahko zamajalo tla), pa njen fant in stari Tratnik, revolucionar, ki so ga zaradi nestrinjanja s smerjo, ki jo je

ubrala družba, zgodaj odpisali kot politično mrtvega.

O razmerah v bolnišnici, kjer umirajo dojenčki, se nameni spregovoriti tudi televizija. Posname pogovore z zdravnico Tratnikovo in očetom umrlega otroka. Ko pa bi morali v studiu spregovoriti predstojnik bolnišnice, sekretar in zdravnica — vodja oddelka, se ti umaknejo, češ da televizija ni obravnavala zadeve dovolj znanstveno. Po domače bi lahko rekli, da so stisnili rep med noge. Sekretar je začel sicer nekaj govoriti, toda tudi tiste fraze niso mogle oddaje rešiti. Ko bi morala biti oddaja na sporedu, se na televiziji vljudno opravičijo, da bo zaradi tehničnih težav odpadla, da pa bo-

Bilo je ta mesec. Mrzla, a jasna jesenska noč. Zadnji krajec v polnočni uri. In zvezde, ki jih še poznam. Orion. Gostosevci. Kasiopeja. Bik. Tišina, ki je polna mrzlega vetra.

Stojim sredi visokogorske pokrajine, ki umira že dve ali tri desetletja v ljudeh, živini in žitu. Ta planota, polna dreves, dobrih in polj, je bila še nedavno prisposoda naše tisočletne kmečke moči. Ljudje te pokrajine so rodili zgodbo o Martinu Krpanu.

Zdaj pa je planota, kjer stojim, tudi dokaz naše novodobne nezrelosti, lahkomišelnosti in kratkovidne, bedaste vere v tehniko. In v industrializacijo. Pred četrtr stoletja so začeli od tehnike in industrijskega navdušenja zmedeni in zbegani ljudje rušiti stare kmečke peči, razbijati stoletne železne križe na oknih in sekati stara hrastova vrata domov našega sedmcenta in ottocenta (18. in 19. stoletja v kulturi in umetnosti).

Takrat je komajda kdo pomislil tudi na to, kako bo prišel čas, ko se bomo morali pokoriti za vse neumne grehe, ki smo jih storili v imenu naše slepe, pogske vere v tehnično civilizacijo. Z razbitimi in pokončanimi kmečkimi pečmi, z razžaganimi starimi okni in z razsekanimi hrastovimi vrati pa nismo uničili le dober kos naših starožitnosti, marveč smo tudi prizadejali svojo slovensko in evropsko kulturno istovetnost.

Bojan Štih, KRISTUS SE JE USTAVIL V EBOLIJU

do zavrteli poljudno-znanstveni film o prvem otroku iz epruvete.

Tratnikova spozna, da je še enkrat ogoljufana. Zagnusi se ji oddaja o otroku iz epruvete, ki naj bi potolažila vest, češ pomagamo tistim staršem, ki ne morejo imeti otrok po naravni poti.

Ni treba biti posebno pameten, da ugotoviš, kako film neprizanesljivo sega v naš čas, sedaj in tu. Ne gre le za dojenčke, ki umirajo v bolnišnici, tudi ne le za strupeni zrak, ki ga dihamo, gre za vsakršne vrednote, ki so iz dneva v dan v nevarnosti, da jih bomo obglavili, gre za vsakršno čistost (misli, dejanj, razmerij). Gre za čistost resnice in za njeno prikrivanje z nabrekli govoričenjem o človečnosti. (Ko so pred kratkim v Zagrebu potegnili iz matere novorojenčka — to je bil v Jugoslaviji prvi otrok iz epruvete — so se morda na mnogih drugih krajih ali pa v isti bolnišnici druge pripravljale, da se bodo rešile svojega „bremenca“).

Nasprotovanje vodstva bolnišnice in oblasti, da bi prišla resnica na dan, da bi torej odkrili, kje je bistvo tega umiranja (zastupljen je zrak in zastupljena je tudi človekova misel), je nasprotovanje stalnemu preverjanju, kje smo, kaj delamo, kako delamo, kaj hočemo in kam v resnici gremo. Ko bi na ta vprašanja iskali odgovor, potem bi morali mnogokje spremeniti svoje ravnanje, predvsem pa postaviti pred ogledalo svoj človeški obraz. Tako pa se v filmu ne zgodi nič, kar bi kazalo, da so ljudje nekaj spoz-

nali, da se je ob teh spoznanjih zganilo njihovo srce, če se že misel ali pamet noče.

Referendum je uspel, ker bolnišnica uspešno opravlja svoje delo, v novih prostorih pa se bo reševanja problemov lotila še bolj znanstveno. Ni nobene bolezni, ki bi povzročala smrt novorojenčkov, so le primeri. Barbari Tratnik izrežejo mrtvega otroka, predstojnik bolnišnice pa hladnokrvno izjavi: „Ta plod bi jo skoraj uničil.“

In tako ostaja grenko vprašanje: Kdo koga uničuje? Pa še drugo: Zakaj? Beseda o vzrokih je namreč pogled v zrcalo resnice.

Pa še tole: Študentje, ki živo spremljajo dogajanje v bolnišnici, v svojem časopisu opišejo ta primer in tudi primer Tratnika, ki se s prizorišča umakne tako, kakor je vsem najbolj prav: da na hitro umre. Oblast časopis zapleni, ne more pa nič, ko se njihov klic k resnici pojavi na televiziji, in to prav takrat, ko je prenos slovesnega polaganja temeljnega kamna za novo bolnišnico. Ali to pomeni zgolj kliše, češ mladi hočejo novo, spremembe, ali pa gre v resnici za vero v novi, boljši svet, v mlade, ki ne bodo obremenjeni s preteklostjo?

N. P.

IN POTEM . . .

Čakal sem nestrpnost sem čakal, da zagledam dan.

Modre oči bom imel, temne lase, najbrž bom velik. Kakšna je mama? In kakšen ata? Kakšna je sestra Mojca in kakšen bratec Blažek? In kako je pravzaprav pri nas doma? Kakšna je hiša, kakšna kuhinja, kakšna spalnica? Kakšne igrace imata Mojca in Blažek? In kakšen je kuža? Kako mama kuha? In kakšne so atove oči? In še sto in sto vprašanj . . .

Kako bo lepo! Pet nas bo, pet ljudi, ki se bomo imeli radi, ki si bomo pomagali, se skupaj smejali in skupaj jokali . . .

No, potem je mama naredila čezme križ. Črn križ. Mrtvaški križ. Splav.

Nikdar je ne bom videl. Tudi ata ne. Tudi Mojce in Blažka ne. Škoda . . .

krivci naših nesreč

V preteklosti smo vse preveč radi (in slepi) iskali krivce naše nesreče v tujcih, misleč, da so nasilni Germani res vsega krivi. Toda poglavitni krivec vseh naših nesreč, preteklih, sedanjih in bodočih, smo le mi sami. Pojav germanizacije, italijanizacije in madžarizacije v preteklosti in sedanjosti ni le dokaz moči tujcev nad nami. V tem pojavu moramo predvsem videti našo pozitivno privolitve biti ponemčen, poitalijančen, madžariziran. Če osebno ne želim biti potujčen, potem ni nobene sile na tem svetu, ki bi lahko kaj takega storila z menoj.

Koroškega plebiscita nismo izgubili le zaradi moči nemških nacionalistov, marveč tudi zaradi našega tedanjega lahkovernega povezovanja s premalo kulturno srbsko vojsko. Italijanska iredenta (= politično gibanje v Italiji za pridružitve nekaterih sosednih ozemelj) je bila le eden izmed vzrokov našega poraza v Rapallu, saj v času umika stare avstrijske vojske nismo v Julijski krajini ničesar storili.

Res je sicer, da naš gospodarski položaj ni ugoden. Res je, da smo maloštevilni in zato šibki. In tudi je res, da so tujci še kako negativno vplivali na našo narodno usodo.

Toda res pa je tudi, da smo s svojim hlapčevstvom bistveno vplivali na potek naše zgodovine in sami sebi pripravljali poraze.

BOMO PREŽIVELI?,
Celje 1982

če se Bog piše z malo začetnico

Sveti oče je odločil to leto za sveto leto odrešenja: mineva namreč 1950 let od Kristusove smrti na križu.

SLOVENSKI ULOV

Imamo lep kos zemlje, „podoba raja“ v srcu Evrope. Daleč nad tisoč let nas je ta zemlja nezmotljivo učila, kako se govori, kako se po njej hodi, na njej dela, kaj daje in kam kaže.

Primeramo smo razumeli njeno govoricu. Spoštovali smo jo. Bila nam je največji zaklad. Ohranili smo jo, da še danes vemo, do kod se lahko zanjo borimo. Nismo je žalili z betonom in asfaltom. Hišica in cerkvena sta tako dolgo iskali prostora na njej, dokler ni namignila, da je vesela in zadovoljna, če bo tam in tam človeku in Bogu dom.

Res, pri tem nismo imeli vsi enake

sreče. Pa vendar skoraj ni bilo človeka, ki ne bi kdaj zapel „En hribček bom kupil“, „Le sekaj, sekaj smrečico“, „Preljubo veselje“... Zemlja je cvetela, rasla in rodila, ker smo vriskali in peli.

V nedeljo se je zemlja oglasila z zvonikov. Pesmi zvonov je bilo za vse dovolj, sonca za vse, ptic za vse, neba za vse, praznovanja za vse, smeha za vse in joka za vse pred Marijo Žalostno. Neba nam ni nihče rezal na koščke, ne hrepenenja priščipal, naše majhne vere, pa vendar dovolj velike, nihče smešil, prepovedoval.

Neka križana odrešenost je bila vgnetenjena v to zemljo. Kdor jo je malo okopal, pognojil, zalil, je slutil, da se ni rodil zaman, da je zemlja mislila tudi nanj, da ga ni izvrgla. Še naprej je bil majhen in skromen, a bil je. Bil je na poti med svojo kajžo in tabernakljem, med črnim, dvakrat črnim kru-

hom in belim obhajilom... Ne, ni bilo vse prav, a dovolj prav, da so božji blagri imeli podlago.

VELIK OBET

Belega kruha je bilo seveda malo. Otroci so ga neusmiljeno zahtevali.

Matere so delale čudeže: z enim kosom kruha so nasitile deset svojih in sedem drugih. Lačni, a vendar srečni smo dočakali konec neke strahote in začetek velike oblube. Joj, bo belega kruha in smeha... Vera je bila ta-

- **SEKRETAR CK/KP POLJSKE** Szyrek je na plenumu tega komiteja napovedal oster boj proti katoliški Cerkvi na Poljskem. Cerkve je označil za prvega „svetovnonazorskega državnega sovražnika socializma na Poljskem“.

- Okoli 50.000 vernikov se je udeležilo **MAŠE** na največjem trgu mesta **SAO PAOLO**, da bi na ta način podprli prizadevanja tamkajšnje Cerkve za odpravo krivičnih družbenih razmer v državi in obenem protestirali, ker se vlada za to dosti ne zmeni.

- **PAPEŽ** je sprejel v zasebno avdienco **PREDSEDNIKA ŠVEDSKE VLADE** Olofa Palmeja. Po več kot 450 letih ima Švedska pri Svetem sedežu spet veleposlanika.

- Na prvo adventno nedeljo je začel veljati **NOVI ZAKONIK CERKVENEGA PRAVA**. Cerkve je sicer božja ustanova, ki jo oživlja in navdihuje sveti Duh, a je obenem družba ljudi, kot taka pa potrebuje tudi pravno ureditev, zakone. Seveda določata življenje Cerkve najprej sveto pismo in živo cerkveno učiteljstvo (papež in škofje). Vendar je tudi zakonik izraz božje volje. Za vernike na splošno je med novimi ureditvami najzanimivejša ta, da smejo iti pri vsaki maši k obhajilu, torej tudi večkrat na dan: k daritvi pač spada tudi jed.

ka, da bi gore prestavljala. Ljudje so vse verjeli, vse upali, vse prenesli.

Zemlja je molče čakala. Na ukaz, brez ugovora, se je umikala tovarnam, betonu in asfaltu, mestom, cestam, avtomobilom. Nebo je moralo narediti prostora za dim, vode so morale piti strup. Ptice so molče frčale na vse strani, ribe so tiho umirale. Tovarna je zvabila mlade vase, na njivah so ostale ženice in možici.

Ženice in možici so pravili, da zemlja skriva ihti, joče, da se ji godi krivica, čeprav je krila puške in dajala kri za novo stvar. Mladi so rekli: „Oče, zemlja ne da ničesar, milijone da tovarna, vaši časi so minili . . .“

KAJ PA PRAVI STARI GAŠPER?

Stari Gašper ni vedel, da mlademu Janezku v šoli zamenjavajo dušo. Pri mizi je bral časnike. Prebledel je, ko je bral „bog“ z malo črko. Poklical je Janezka, naj mu pove, če prav vidi.

In Janezek je rekel: „Prav!“

In ded je rekel: „Pa boš rekel tovarišici, naj pove tistim, kako se piše? Slišiš, ali se Boga nič ne bojijo?“

Janezek je bil takoj velik in je začel dedku razlagati, kaj je rekla tovarišica.

Dedek je dolgo poslušal in naredilo se mu je, kakor da nima več vnuka. Za nameček je Janezku še ušlo, da je očka telefoniral v dom počitka in da so mu rekli, da lahko . . .

In res: dedek je šel v dom, srečen, da sinu ni treba v Ameriko kot njemu svoje dni. Nikomur ni nikdar priznal, kako krvavi. Srce je hkrati rešil in preklel.

Janezek pa je prvič razmišljal o malem in velikem „b“. Tovarišice ni upal vprašati, kako je mali „b“ pregnal veliki „B“. Morda tako kot očka dedka, bogove?

Vse skupaj je bilo nekam čudno, a ne prečudno. Vsi so še tu: ded s svojo z žulji utrjeno vero, sin s svojo samoupravnostjo, vnuk s svojimi malimi in velikimi črkami. Vsi s krščeno dušo, vsi bi bili lahko odrešeni, pa so zakleti, kakor v pravljici. Nihče ne more nikogar več prebrati. Nepismeni. Kakor da nam Ciril in Metod, Vodnik in Prešeren, Cankar in Pregelj niso izročili pravih črk . . .

IN GAŠPERJEVA URŠA?

Še zdaj se vidi, da bi mladi Gašper tudi puško nabasal, če bi mlada Urška ne hotela biti njegova. Tudi ona ve, da je bila lepa, in tega ne skriva, ko v nedeljo pred cerkvijo leze iz avta. Sin miličnik jo je pripeljal. Po maši bo prišel ponjo.

Srečna je, ker je kljub obupnemu pomanjkanju šolala osem sinov: miličnika, oficirja, tri učitelje, dva inženirja, enega tehnika in kmeta. E, takih družin Slovenci še nismo imeli! Toliko premožnosti in imenitnosti pred sto leti še Ljubljana ni premogla, sedaj pa ena sama družina!

Vsako nedeljo jo drug pripelje k maši, rada pripoveduje. Kako je srečna! Tak ugled, take snahe, taki vnuki, tako jo imajo radi! To je ena resnica.

Za drugo resnico je prostora samo v spovednici; ploha tihih solz in pretrganih tožb. Spovednik ji ne more dopovedati, naj se spoveduje svojih grehov, ne pa grehov svojih sinov. Mati je. Njihove grehe čuti kot svoje. Pravi: „Veste, to me najbolj boli, pol civilno pol cerkveno poročenih, pol krščenih pol nekrščenih. Saj veste, take službe. Saj meni nič ne branijo. Ampak mene boli. To me bo spravilo v grob . . .“

To je „Iz globočine kličem k tebi, Gospod . . .“. To je učlovečena zem-

(dalje na strani 32)

• Ljubljanska DRUŽINA je pri preiščitvenju o zasvojenosti z mamili zapisala: „Cerkve se mora zavedati svojih odgovornosti in svojih dolžnosti, pa čeprav se najdejo ljudje, ki jo postavljajo v isto vrsto nevarnosti kot mamila, alkohol in ulico. Po besedah kardinala Kuhariča so namreč na neki šoli na Hrvaškem v učiteljskem zboru razpravljali, kako bi v nastopajočem šolskem letu mogli otroke obvarovati pred pogubnimi vplivi mamil, alkohola, ulice in — Cerkve. Zanimivo, mar ne?“ (Družina 1983, št. 39).

• Slovenski škofje so v začetku decembra pozvali vse verne rojake k intenzivnejši MOLITVI ZA MIR. „Pogosto, ja, nenehno moramo moliti za mir, in to za mir v svetu med državami, za mir v družinah in v sožitju ljudi, za mir sveta in predvsem za mir z Bogom.“

• Zadnji TEOLOŠKI TEČAJ za laike v Ljubljani je obravnaval odmeve zadnjega vesoljnega cerkvenega zbora v slovenski Cerkvi. Tečaj so sklenili tako, da sta mladinski skupini iz Stranj, pevski zbor in ritmična skupina, prikazali naše odrešenje slušno in vidno. Potem je vseh deset predavateljev za okroglo mizo odgovarjalo na vprašanja. Posebno odmevna je bila misel, da je treba bolj pogrnati iz naše bogate verske in kulturne dediščine, saj je naše krščanstvo globoko povezano z narodnostjo. Slovenski kristjani bi morali tudi v javnosti bolj nastopati.

oče duševnih pubertetnikov

Ko jih imajo otroci 14 za seboj, se spremenijo. Zdaj odkrivajo notranji svet svoje duše, svoj jaz. Šele iščejo ga. Zato so tako občutljivi za vsak napad na osebno dostojanstvo. Hočejo, da jih spoštujemo.

Zdaj je nujno, da dá oče za vsako navodilo tudi utemeljitev, in sicer tako, ki je jasna in drži. Sploh bi zdaj ne smeli več kratko malo velepati, pač pa bi moral s svojim sinom in hčerko sesti in se posvetovati, da bi tako prišli do skupnega sklepa.

S svojimi otroki v tej dobi bi morali ravnati kakor z odraslimi. Prav tako prijazno in ljubeznivo, prav tako obzirno in uslužno, kakor to storimo zunaj družine. Večina vzgojnih težav bi s tem odpadla. Le tedaj bi si lahko dovolili, da bi v odločilnih trenutkih posegli vmes z vso odločnostjo.

V tej dobi odkriva otrok tudi bogastvo vrednot. Vedno znova stavlja vprašanje: zakaj? Gre mu za notranjo utemeljitev.

Mladostniki zdaj strogo sodijo naše ravnanje: ali smo iskreni, pristni. Če smo pametni in obenem poštene, ne bomo pred njimi igrali, da smo popolni. Mnogo boljše jim je pokazati, da tudi mi nismo ostali vedno zvesti svojim vzorom, da pa vedno znova začnemo od kraja in da hočemo iz svojega življenja narediti nekaj dobrega.

**Ernst Eli, MODRI STARŠI —
SREČNI OTROCI**

otroci o svojem krščanstvu

Navajamo nekaj resničnih zapiskov otrok iz Slovenije o njihovih stopinjah na poti za Kristusom:

● „Trudim se, da bi bil v šoli dober. Pri igri vedno jaz hodim po žogo. Pomagam starejšim. Bonbone sem razdelil prijateljem. Namesto da bi kupil krompirček, darujem za lačne otroke“ (1. letnik).

● „Ker imam rad Jezusa, sem vstal prej, kot me je prišla mama buditi. Pri igri se ne pretebam“ (2. letnik).

● „Sošolki nisem hotela posoditi barvic, ker mi ona prej ni hotela posoditi lepila. Spomnila sem se na božjo besedo: ‚Ljubite se med seboj!‘ Posodila sem jih ji, ona pa mi je dala žvečilni gumi. Bila sem vesela, da sem poslušala Jezusa“ (4. letnik).

● „Mama je prišla domov utrujena. Rekel sem ji, naj se malo odpočije, jaz pa sem namesto nje pospravil in pomil po kosilu. To sem naredil zaradi Jezusa“ (6. letnik).

● „Delam dobra dela za duhovne poklice“ (6. letnik).

● „Hodim k delavniškim mašam za vse bolne in ostarele“ (6. letnik).

● „Zvečer sem zmolila rožni venec za mir na svetu“ (6. letnik).

● „Brat me je začel dražiti in jeziti, najrajši bi ga nahrulila, pa sem pomislila na Jezusove besede: ‚Odpusti 70-krat sedemkrat!‘, in sem mu odpustila“ (5. letnik).

● „Molim za sošolce, ki niso verni“ (6. letnik).

● „Šel sem v kino, ker je bil v redu film. Spomnil sem se, da bo vsak čas maša. Ucvrl sem jo iz vrste, ko sem čakal na vstopnico, in šel rajši k maši“ (6. letnik).

● „Čeprav z veliko težavo, sem v sredo prišla k maši. Zdela se mi je veliko lepša kot ponavadi. Mislim, da je to plačilo za trud, ker sem prišla“ (7. letnik).

● „Doma sem bila pridna. Dobila sem denarno nagrado. Žrtvovala sem jo za lačne“ (5. letnik).

● „Nate edini tisočak iz hranilnika! Spomnil sem se, da z njim lahko komu rešim življenje“ (4. letnik).

● „Bila sem prepričana, da me oče sovraži. Kar naprej mi je grozil in me pretepal. Začelnjala sem ga tudi jaz sovražiti. Tedaj sem se spomnila Jezusa. Poskušala sem se tako obnašati, da bi me oče lahko imel rad“ (6. letnik).

● „Prišla sem žejna s športnega dne. Iz hladilnika sem vzela mrzlo limonado. Spomnila sem se Jezusa, ki je bil na križu žejen, in zato nekaj časa nisem pila“ (2. letnik).

● „Odšla sem v mesto. Namesto v kino, kamor sem bila namenjena, sem šla k maši, denar pa dala za lačne“ (7. letnik).

dah. Koprski zaliv ima nedvomno dobre pogoje za ta šport. Novi klub čaka že v prihodnji pomladi velika preizkušnja, ko bodo morali organizirati mednarodno regato, ki se je bodo udeležili kajakaši iz Avstrije, Italije, Madžarske in domovine.

KRANJ

Letošnjega slovenskega prvenstva invalidov v plavanju se je udeležilo osemdeset športnikov iz skoraj vseh klubov na Slovenskem. Tekmovanje je pripravilo kranjsko društvo za rekreacijo in šport invalidov, potekalo pa je v zimskem plavalnem bazenu v Savskem logu. Največ uspeha so imeli tekmovalci z Raven na Koroškem, iz Kamnika in Ljubljane. Najuspešnejši je bil Banfi iz Kamnika, ki je dosegel 759 točk.

KRANJSKA GORA

Obnovo dvestolet stare Liznjekove kmečke hiše so v začetku decembra uspešno zaključili. Hiša je edinstven primer gornjesavske kmečke arhitekture in bo popestrila turistično zanimivost tega kraja. Galerija Ars iz Ljubljane bo v tej hiši pripravljala občasne razstave. Začeli so tudi zbirati staro kmečko orodje, ki ga bodo potem razstavili na podstrešju. Poleg črne kuhinje, kamre z rozetami na stropu in „hiše“, kot so imenovali dnevno sobo, je posebno zanimiva streha, ki je krita s skodlami na starinski način. Denar za obnovo so prispevali jeseniška kulturna skupnost, domače turistično društvo in zavod za spomeniško varstvo v Kranju.

LENART V SLOVENSКИH GORICAH

Agrokombinat je v Spodnjih Verjanah dal zgraditi novo farmo za tisoč dvesto glav goveje živine. Goveda so pripeljali iz farme v Šetarovi, ki so jo morali zaradi dotrajanosti opustiti. Verjanska farma bo omogočila boljšo preskrbo z mesom v Podravju. Moderni hlevi so stali 130 milijonov dinarjev.

LJUBLJANA

Velik uspeh je doživela prireditelj Velik uspeh je doživela prireditelj „Evropa pleše“ v tivolski dvorani. V hudi konkurenci so nastopili najboljši športni plesni pari iz Anglije, Irske,

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

DRUŽINA:

ZA OHRANITEV SLOVENSKEGA NARODA SMO POVEZANI Z VSEMI ROJAKI

Plenknil je zvon iz obnovljenega šentviškega zvonika. Nadškof Šuštar je pristopal k oltarju. Na predvečer goda sv. Stanislava se bomo spominjali ne le škofa Jegliča, ustanovitelja prve slovenske gimnazije ter zavoda sv. Stanislava, temveč tudi njegovih naslednikov, zavodskih vzgojiteljev, gimnazijskih profesorjev, dijakov.

Nadškof Šuštar je vabil k spominu, premislekom. Svetih stvari se spominjamo — prve slovenske gimnazije, škofovih zavodov, kjer se je bistrila slovenska beseda. „Ne dajte se premotiti!“ je bodrila beseda oznanjevalca.

V razlago o „svetopisemskem koncu sveta“ so se mi sršenele misli o „jedrskih programih“. Nastopali bodo novi učitelji, obljubljali nove stvari, odkrivali nova pota, po katerih bodo ljudi vodili k drugačnim ciljem... V vrstah teh „prerokov“ bodo tudi taki, ki so prisegali na Kristusa, srce pa je bilo daleč od besed na ustih. Bodite trdni v svoji veri, ne nasedajte!

„Med jugoslovanskimi narodi bomo ustvarili novo kvaliteto sožitja, za večje bratstvo in enotnost, z novim vzgojno izobraževalnim sistemom, z enotnimi učnimi načrti, predmetniki, učbeniki za vso državo, s skupnim programskim jedrom jezikovno-umetniškega področja.“

Konkretnije pojasnilo je dal Menart: „Zato, da bi drugi jugoslovanski učni načrti sprejeli v vseh 12 letih skupaj 15 besedil slovenskih avtorjev, bo moral slovenski program, ki že zdaj sam od sebe upošteva 41 drugih jugoslovanskih avtorjev, sprejeti še dodatnih 111 enot, in za prav toliko zmanjšati število slovenskih naslovov.“

Sobotni članek Dela, 19. novembra, z naslovom *Uveljaviti že sprejeta skupna jedra*, dovolj jasno poudarja, da je „izpolnjevanje sistema izobraževanja in vzgoje v smeri nadaljnjega razvoja sožitja“, kar vse „temelji na ustavnih opredelitvah in resoluciji 10. kongresa, še zlasti pa na stališču 12. kongresa ZKJ“. Pri učiteljih in učencih bomo utrjevali „marksistični pogled na svet“, da bo v neki prihodnosti odpadlo „zapostavljanje religioznih učencev, šikaniranje religioznih učiteljev“ (Delo, 11. avgusta), ter ne bo več priročnikov, kjer se „izenačuje religioznost učencev z njihovo moralno degradiranostjo, zasvojenostjo z mamili...“ (prav tam). General iz časov NOV, v utrjeni jugoslovanski metropoli, prešerno izpoveduje svojo centralistično-unitaristično zmago: „Ne bi bilo marksistički trditi, da danes-sutra ne bo biti jugoslovanske nacije. A biče je!“

Iz zvočnika je prihajal metropolitov glas: „Preko groba nam danes govorijo in nam naročajo s Kristusovo besedo: Glejte, da se ne daste premotiti! Ohranite dediščino, ki ste jo sprejeli od svojih očetov ter si jo utrdili in poglobili v škofovem zavodu sv. Stanislava in na prvi slovenski gimnaziji! Ostanite v življenju v kakršnih koli razmerah in težavah stanovitni v veri ter

zvesti Bogu in Cerkvi; ostanite zvesti sinovi slovenskega naroda, skrbite za njegovo kulturno dediščino, njegov jezik, njegovo pristno sramobitnost, njegov razvoj in njegovo življenjsko moč; ohranite zdrave najgloblje narodne korenine vernosti, poštenosti, medsebojne povezanosti, jezika in kulture!“

Mobilizacija sil, v Cerkvi in narodu.

„Jezik in šolstvo sta nad vse pomembni sestavini narodnega življenja, saj iz roda v rod obnavljata zavest narodne pripadnosti... Njun pomen se v našem primeru najbolj vidi v velikanskem naporu, ki ga je moral slovenski narod vložiti v to, da jima je na lastni zemlji priporil prostor pod soncem v skoraj dvestoletnem (zavestnem) boju proti Nemcem, Italijanom, Madžarom pa tudi raznim jugoslovanarjem, kajti tudi v stari Jugoslaviji so bili časi, ko so morali dijaki po ukazu iz Beograda trgati iz čitank Cankarjeve spise.“

Kaj méni slovenski narod?

„Jedra so usodna za nadaljnji razvoj slovenskega naroda. Slovenski jezik s književnostjo je že v sedanjem obsegu in obliki, ob naši lastni brezbriznosti — zlasti v usmerjenem izobraževanju — potisnjen na skrajni rob drugorazrednega predmeta.“ Takó Društvo slovenskih pisateljev.

Partljič apostrofira (= poudarja) starega Cankarja: „Najbolj gnusni, a res gnusni, pa se mi zde tisti ljudje, ki čisto brez vzroka in brez povoda spravljajo v zvezo s političnim jugoslovanskim vprašanjem še slovenski jezik. Kar ponujajo ga, kar mečejo ga čez mejo, še ne vprašajo, kdo bi več zanj dal...“

Pesniku Zlobcu je jemalo sapo, ko je bral tisti „antikulturni, antivzgojni, antiizobraževalni, antipedagoški in antietični dokument“.

Dramatik Ivan Mrak je mislil, da ga bo kap, ko je prebiral dokument o skupnih programskih jedrih; zaslutil je v njem „projekt genocida, samogencocida“ (= načrtno uničevanje, samouničevanje naroda); predajo slovenske duše, puščico proti vsemu, kar imenujemo bratstvo in enotnost.

Tudi Javoršek je podivjal: „... iz dneva v dan moramo doživljati, da nas srkajo vase ali kako drugače potujčujejo bodisi Avstrijci bodisi Italijani. Ali naj v imenu bratstva in enotnosti pustimo, da nas bo vsrkala vase še Jugoslavija? Ali je za tako usodo padel v zadnji vojni vsak deseti Slovenec? Ne, ne, ne... Ne moremo in ne smemo se potujčevati ne na Koroškem ne v Italiji in ne v Jugoslaviji.“

Predlog skupnih jeder krni naše narodno bistvo, mladega človeka pa peha v „malodušje in okrnjeno osebnost in hlapčevstvo, ter jih skupaj s pritski na drugih področjih dela za lahek plen raznih generalov prihodnosti“, z ostrino britve zapisuje pesnik Menart.

Komur se je narodna zavest sprostila v pogum, je prejel nalepko „reakcionarnega, nacionalističnega in separatističnega hudiča“, patetičnih glasnikov, ozkosrčnih nacionalistov, živčnih, nepoučenih, diskvalifikatorskih reakcionarjev, ki ovirajo akcijo „za čimprejšnji sprejem skupnih jeder“. Prej ali slej bo huda politična hipoteka (= vknjižba) bremenila slehernega, ki se ne solidarizira z jedrskim konceptom, ki se upira direktivi, da bi „slovenskega mačka“ predelali v „rep jugoslovanskega leva“.

Iz šentviške cerkve odhajam med križe, kjer počivajo profesorji prve slovenske popolne gimnazije. Simbol so mi v boju za narodovo samobitnost. Noč je temna, temnejša, kot bi se nadejal. S Prešernom se ne bo mogoče več postavljati, vsaj javno ne, tudi s Cankarjem ne — bila sta premočrtna nasprotnika „jugoslovanarjev“.

Metropolitove sklepne besede: „V prizadevanju za ohranitev in utrditev samobitnosti slovenskega naroda, jezika in kulture smo povezani z vsemi rojaki doma in po svetu, tudi če na vero gledajo drugače, a ljubijo svoj narod, slovenski jezik in kulturo. V tej skrbi, stanovitnosti in zvestobi spoštujemo vsak drug narod in kulturo, vsakega človeka z drugačnim prepriča-

Norveške, Italije, Madžarske, Avstrije, Danske, Nizozemske in Jugoslavije. Prvo mesto sta osvojila evropska prvaka v plesih Langset Erling in Anita Negren iz Norveške. Slovenca Marko in Sana Vodnik pa sta zasedla četrto mesto. Predstavo si je ogledalo nad petindvajset tisoč ljudi, ki so dobili vstopnice tudi preko malih oglasov v dnevnih časopisih.

LJUBLJANA

Znani slovenski umetnik, akademski kipar, slikar in grafik Janez Boljko je v Mali galeriji razstavil svoja najnovejša kiparska dela. Tokrat se je posvetil modulaciji fantastičnih živali. Skupina bronastih figuric predstavlja po mnenju kritikov višek umetnikovega dosedanjega ustvarjanja.

LJUBLJANA

Tobačna tovarna bo letošnje poslovno leto zaključila brez izgub, kar je prvič po par letih. Proizvodnjo so povečali za sedem odstotkov. V prvih devetih mesecih letos je tovarna naredila 5,5 milijard zavojčkov cigaret F 57, ki so zopet na prvem mestu med najbolj iskanimi v Jugoslaviji. Dohodki delavcev v tej tovarni so za 12 odstotkov pod slovenskim povprečjem, ki znaša 14.650 dinarjev. Tovarno zelo bremenijo posojila, ki so jih najeli prejšnja leta. Samo obresti so v prvih devetih mesecih znašale 286 milijonov dinarjev. Upajo, da bodo nove cene cigaret po Novem letu to breme olajšale.

MARIBOR

Štajersko letališče se ne more izkopati iz vedno večjih izgub. Ob koncu letošnjega tričetrtletja je imelo okoli deset milijonov izgub, kar je za pet odstotkov več kot v istem obdobju lani. Potniški promet se je zmanjšal za tretjino, najbolj pri domačih potnikih, do čim je odstotek tujih potnikov ostal isti. Več sreče imajo z blagovnim prometom, ki se je povečal za 12 odstotkov. Do oktobra so prepeljali 477 ton blaga.

MARIBOR

Kulturnoumetniško društvo na osnovni šoli Ivan Cankar, katerega člani so učenci te šole, je priredilo kulturni te-

den za vse razrede. V kulturnem tednu so učenci obiskali lutkovne predstave, si ogledali mladinsko igro Izlet ter razstavo del umetnika Gabriela Kolbiča v umetnostni galeriji. Priredili so tudi literarno-glasbeni popoldan, kjer so učenci prebrali svoje spise, zapeli pesmi in zaigrali na instrumente. Najboljše spise so objavili v posebni številki svojega glasila Iskrica.

MARIBOR

Vinag, najpomembnejše vinotrško podjetje na Štajerskem, se je začelo uveljavljati tudi na Japonskem. V dvema največjima tamkajšnjima vinskima konzorcijema so v decembru sklenili pogodbo o izvozu dveh milijonov litrov štajerskih vin. Vinag je že letos prodal Japoncem šeststo tisoč litrov različnih vin, predvsem traminca, renski rizling in burgundca.

NOVO MESTO

Delavska telovadna in kulturna zveza Svoboda je praznovala petdesetletnico ustanovitve. Pravzaprav je bila Svoboda ustanovljena že leta 1927, le da jo je kmalu potem tedanja oblast prepovedala. Dokončno je bila ustanovljena šest let kasneje. Svoje prostore je društvo dobilo v hiši v Dilančevi ulici, kjer so sedaj odkrili spominsko ploščo.

ORMOŽ

Zaposlovanje mladih, predvsem tistih, ki so končali šole, predstavlja velik problem v tej občini. V začetku decembra je iskalo zaposlitev okoli 800 ljudi, med katerimi je bilo več kot šestdeset odstotkov mladih. Maloštevili nim podjetjem v tej občini očitajo, da so preveč zaprti v svoj krog in da so razpisali premalo kadrovskih štipendij. Podjetja iščejo predvsem ne kvalificirane delavce, dočim je na seznamu nezaposlenih dosti takih z višjo ali celo visoko izobrazbo.

POLZELA

Tovarna pohištva Garant je svoj izvoz usmerila v arabske države. Tam bo letos iztržila okoli 1,5 milijona dolarjev. Letno izvozijo 15 odstotkov proizvodnje pohištva. Začeli so tudi že z raziskavami zahodnega tržišča, predvsem nemškega in francoskega. Obseg

njem, in želimo mirno sožitje z vsemi v svobodi, medsebojnem razumevanju, enakopravnosti in skupnem prizadevanju za boljše prihodnost. To pa je mogoče le v stanovitnosti in zvestobi. To nam pomeni tudi Kristusova beseda: S svojo stanovitnostjo si boste pridobili življenje!"

J. Zadravec

DRUŽINA, Ljubljana, 27. nov. 83/1—2.

DRUŽINA:

„EDINOST, SREČA, SPRAVA ... KAR NAJ SE VRNEJO!“

Profesorji in študentje ljubljanske bogoslovne fakultete so se 24. novembra s posebno akademijo oddolžili dnevu republike. Z zborovsko pesmijo. Z recitali o svobodi, narodu, kulturi, jeziku, Bogu, življenju, veri. Z razmišljanjem dr. Denisa Poniža — mlade slovenske pesniške grče — o istih temah, kot so jih nakazovali recitali, pa o „teh naših hudih časih ... o slovenski usodi, poti obupa“, o moči pesniške besede, ki razgalja družbeno in gospodarsko bedo, zato se dandanašnji vrsté policijske obtožnice zoper vero in poezijo.

„Moj poklic je pesnik — če smem tako reči!“ To je hkrati pastoralni poklic — bori se za resnico naroda, opozarja na stranpota. „Slovenskemu narodu se je zmešal jezik ... Teži nas ista odgovornost ... Ni in ne bo jugoslovanskega jezika, ne jugoslovanske nacije in tudi ne jugoslovanske kulture!“

Dolg aplavz je pesniku Ponižu odobral programsko moč izpovedanih misli. Izvirna in premočrtna stališča so bogoslovci izpovedovali v svojih kratkih recitalih.

Petoletnik Primož Krečič je vodil kratko akademsko slavo, bogoslovec Ronaldo pa ga je izvirno sklenil z molitvijo: „O Bog, neskončna modrost, ti vse čudovito urejaš in vodiš. Prosimo te za našo domovino: daj pravo modrost možem in ženam, ki so odgovorni za skupno blaginjo, nam vsem pa poštenje, da bosta vladala sloga in pravičnost in bomo živeli v miru in blaginji.“

DRUŽINA, Ljubljana, 4. dec. 83/2.

DRUŽINA:

BOGOSLOVNA FAKULTETA V LJUBLJANI O SKUPNIH PROGRAMSKIH JEDRIH

Najvišje slovenske družbene in kulturne ustanove so jasno in nedvoumno povedale svoje mišljenje in tudi vsa slovenska javnost se je soglasno opredelila za ustavno pravico, da si republika Slovenija sama ureja učni načrt zlasti za tiste predmete, ki zadevajo jezik, narodovo kulturo, leposlovje in zgodovino. Teološka fakulteta v Ljubljani, naša najvišja cerkvena znanstvena ustanova, podpira prizadevanja, da bi se jugoslovanski narodi zbližali med seboj, odklanja pa vsako javno ali prikrito izrečeno težnjo, da bi se zlili v en jugoslovanski narod. Unitarizem je pri nas že doživel obsodbo in ga najbrž ne kaže ponovno prebujati.

Ko se teološka fakulteta strinja z izjavami slovenskih kulturnih ustanov in posameznikov, ki se zavzemajo za večje upoštevanje slovenske kulture v izobraževalnem procesu, zahteva z njimi tudi pravico do samostojnega oblikovanja programa za poučevanje slovenskega jezika in književnosti.

„Slovenski jezik in kultura sta naša skupna narodna dobrina, s katero ne smemo manipulirati in jo moramo v vzgojnem in izobraževalnem procesu posredovati mlajšim generacijam. Zato podpiramo vsa prizadevanja, da bi se učni načrti oblikovali tako, da bo slovenski jezik in vsa naša kultura dobila v njih ustrezno mesto. Protestiramo pa proti v skupnih programskih jedrih nameravani okrnitvi poučevanja slovenskega jezika in kulture.“

V nečem pa se izjava Teološke fakultete v Ljubljani gotovo loči od večine drugih izjav in stališč, ki smo jih mogli prebrati ali slišati o njih, namreč v točki, ki zadeva idejnost izobraževanja. Med nalogami vzgojno-izobraževalnega procesa na jezikovno-umetnostnem področju programska jedra naštevajo tudi „razvijanje marksističnega pogleda na svet“, kar gotovo ni v skladu z ustavno zagotovljeno pravico svobodne izbire pogleda na svet.

„Menimo, da je to v nasprotju z osnovnimi človečanskimi pravicami in določili naše ustave, ki zagotavlja svobodo verskega in nazorskega prepričanja vsem občanom. Razumemo, da mora šola seznanjati mlade z marksističnim pogledom na svet, drugo pa je oblikovanje marksističnega nazora, ki dela nasilje nad vsemi drugače mislečimi. Zato odločno protestiramo proti taki formulaciji nalog vzgojno-izobraževalnega dela.“

Odkar so Slovenci v 8. in 9. stoletju sprejeli krščanstvo kot svojo narodno religijo, je bila krščanska vera tudi osnovno sredstvo kulturne rasti našega naroda in temelj oblikovanja slovenske narodne zavesti. To slovensko krščansko kulturno dediščino je treba upoštevati tudi pri oblikovanju pouka slovenskega jezika in kulture.

Pravico in dolžnost protestirati zoper morebitno uveljavitev načrta o skupnih programskih jedrih nam daje pomembni delež, ki ga je slovenski duhovnik vseskozi prispeval k ohranitvi in rasti slovenskega jezika in kulture (duhovne, pa tudi stvarne), pri čemer ga je vodila zavest, da je prav ta vrednota nujno izhodišče in najzanesljivejši temelj za tisti človekov razvoj, ki v njem more najti svojo prostost, pristnost, učinkovitost in veličino ter zaupen, koristen in odrešujoč stik s človekom, z domovino, z družbo in z Bogom.

Teološka fakulteta je od svojih začetkov v Jezuitskem kolegiju v Ljubljani v začetku 17. stoletja razvijala osnovno humanitarno korenino človeške osebnosti na bivanjski osnovi, v kateri se stikata narodnost in religija. Slovenski duhovniki, oblikovani v bogoslovjih v Ljubljani, Mariboru, Celovcu in Gorici, so z religiozno vsebino posredovali tudi slovensko narodno zavest v slovenski govorici.

Slovenska književna kultura je bila od svojih začetkov v Brižinskih spomenikih, prek velikih stvaritev slovenskih protestantov in dela številnih narodnih buditeljev v 18. in 19. stoletju, do našega časa tesno povezana z delom slovenskih duhovnikov. Teža prizadevanj za ohranitev slovenstva na Koroškem in Primorskem je bila in je deloma še vedno na ramah duhovnikov. Tudi danes je slovenski duhovnik ne samo verski, temveč tudi obče kulturni delavec med našim narodom.

Zato se čutimo kot sodelavci ustanove, ki oblikuje delo slovenskega duhovnika in s tem vpliva na slovensko narodno zavest in kulturo, poklicani in dolžni, da javno povemo svoje mnenje in svoj protest v zvezi s tako pomembnim narodnim in kulturnim vprašanjem, kot je priprava programa za poučevanje slovenskega jezika in kulture.“

DRUŽINA, Ljubljana, 11. dec. 83/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:
„SOVRAŽNA PROPAGANDA“

Pred kratkim je v Jugoslaviji profesor za kazensko pravo na univerzi v Skopju Marjanović zahteval odpravo številnih predpisov jugoslovanskega kazenskega prava, ki služijo kot orodje za to, da so ljudje kaznovani, ker povedo za oblast nevšečna mnenja ali opise dejstev. Pri tem je imel Marjanović pred očmi predvsem člen 133 zveznega kazenskega zakona (kazenski predpis proti tako imenovani „sovražni propagandi“), ki grozi z zaporno kaznijo od enega do desetih let.

proizvodnje se je letos zelo povečal, kar gre predvsem na račun sobotnega dela. Bremeni pa jih zelo velika podražitev surovin, za katere bodo morali odšteti okoli petdeset milijonov dinarjev.

RAVNE NA KOROŠKEM

Alpinisti, člani Planinskega krožka, so se temeljito pripravili na proslavo tridesetletnice alpinističnega odseka društva. V domu telesne kulture so pripravili slavnostno skupščino, na kateri so odlikovali najzaslužnejše člane. Zelo dobro je uspela razstava alpinistične opreme in dokumentov o razvoju koroškega alpinizma.

ROGLA

To pomembno zimsko-športno središče na zreškem Pohorju se je na letošnjo zimsko sezono dobro pripravilo. Z dograditvijo depandanse hotela Planje in bungalov okoli njega so pridobili več kot dvesto ležišč, tako da bo tu lahko prespalo tisoč gostov. Razširili so tudi samopostrežno restavracijo, ki sedaj lahko sprejme 250 gostov naenkrat. Zgradili so tudi novo vlečnico, tako da jih je sedaj enajst.

SLOVENSKA BISTRICA

Petindvajsetletnico je praznovalo turistično društvo. Na slovesnosti v Viteški dvorani bistriškega gradu so odlikovali tudi gostince, ki imajo po mnenju posebne komisije najboljše urejene gostilne. Na prvem mestu je gostilna Pri Janezu na Zgornji Ložnici, ki ima prijetne prostore in slovi po dobri domači kuhinji. V občini je 44 zasebnih in 22 državnih gostiln in bifejev. Komisija pa je tudi grajala, da se le v petnajstih gostilnah dobi ob vsakem dnevnem času topla hrana.

SPODNJA IDRIJA

Iskrina tovarna elektromotorjev ima letos velike težave zaradi pomanjkanja surovin in reprodukcijskega materiala. Tovarna, ki jo uvrščajo med vodilne v svetu, je sicer sklenila pogodbo o dobavi bakra z nekim podjetjem v Srbiji. Toda zaradi neredne dobave nastaja podjetju velika škoda. Sedaj iščejo boljše pogodbene partnerje. Letos naj bi tovarna izdelala okoli 2,5 milijona elektromotorjev.

ŠEMPETER PRI GORICI

Podjetje Vozila je za beograjsko letališče izdelalo 50 tisoč-litrsko cisterno za polnjenje in izčrpavanje goriva iz rezervoarjev velikih potniških letal. To je prva cisterna te velikosti, izdelana doma, kjer so jih doslej izdelovali le za manjša letala. Gospodarstvu je podjetje prihranilo veliko deviz.

ŠENTILJ

V krajih od Šentilja do Sladkega vrha, torej v krajih ob slovenski severni meji, je okoli dvesto ljudi lažje zbolelo za grižo. Zaradi pomanjkanja vode v letošnjih sušnih mesecih so premnogi pozabili na nekatera higienska pravila. V času epidemije so gasilci s svojo 4500-litrsko cisterno pripeljali večkrat na dan pitno vodo.

TRŽIČ

Dela na 5,5 kilometra dolgem plinovodu od Dupelj do Tržiča so končana. Zemeljski plin je namenjen predvsem tovarni čevljev Peko in bombažni predilnici. V Peku bodo s plinom ogrevali prostore, predilnica pa ga bo uporabila tudi v proizvodnji. Po plinovodu bo letno priteklo 4,6 milijona prostorskih metrov plina. Naložba je stala več kot 76 milijonov dinarjev.

VELENJE

Atletika se je v zadnjem času zelo razmahnila in uveljavila med mladimi. To kažejo tudi uspehi na tekmovanjih. Na slovenskem prvenstvu so velenjski atleti osvojili šestindvajst odličij, med njimi kar enajst zlatih in šest srebrnih. Med slovenskimi reprezentanti jih je vedno več iz Velenja. Nataša Krenker, ena izmed najbolj obetavnih slovenskih atletinj, se je že uvrstila v mladinsko državno reprezentanco.

VELENJE

Zelo težak energetski položaj v Sloveniji, kjer je za proizvodnjo električne energije potrebna vsaka tona premoga, je spodbudil 1830 rudarjev v tukajšnjem rudniku, da so se udeležili udarniškega dela v nedeljo, 4. decembra. Ta dan so nakopali 6670 ton premoga. V Velenjskem rudniku naj bi letos nakopali 4,8 milijonov ton premoga.

Ta kazenski predpis daje jugoslovanskim oblastnikom v roke orodje, s katerim lahko pošljejo v ječo vsakogar, ki je kaj napisal ali rekel (tudi v zasebnem krogu), kar jim ni všeč — tudi če za to zve samo tajna policija. To kazensko določilo o „sovražni propagandi“ zadene v Jugoslaviji tistega, ki pove kakšno politično smešnico; ki reče, da je vodstvo nesposobno; če izjavi, da odloča v državi samó partija ali da neka delna jugoslovanska republika ali beograjska osrednja oblast neki narod v Jugoslaviji zatira ali zapostavlja ali da v Jugoslaviji ni dovoljeno povedati svojega mnenja. „Sovražna propaganda“ je lahko, če nekdo govori o političnih jetnikih v Jugoslaviji, tudi če pri tem navede število — kajti tedaj lahko državno pravdníštvo in sodišče to označita za „neresnično“, saj samo onadva določata, kaj je v Jugoslaviji resnica in stvarnost.

Podobnih kazenskih predpisov je na pretek. Celota le-teh sestavlja gosto mrežo, v katero se lahko ujame vsakdo, ki usta nepokorno odpre. Sodišča v Jugoslaviji so, kadar gre za politične stvari v širokem smislu, podvržena smernicam partijskega vodstva. Nepokorni sodnik bi na svojem mestu ne ostal več dolgo. Tako so bili v teku desetletij na visoke zaporne kazni v Jugoslaviji pogosto obsojeni neštevilni občani samo zaradi nevšečnih izjav.

Skoraj neverjetno je, da jugoslovanske oblasti večkrat dovolijo v krogu strokovnjakov, v revijah in celo v časopisih kritiko svojih posameznih oblastnih ustanov (razen tajne policije). S tem ozkega pasu jugoslovanske svobode izražanja seveda ni mogoče razširiti. Da morajo jugoslovanski občani svoja mnenja, ki se s partijo ne skladajo, ohraniti zase, je neposredna posledica monopola partijske oblasti. Le ko bi bila ta zrahljana, bi lahko postala beseda svobodnejša.

Pobude za razrahljanje komunistične oblasti v Jugoslaviji prihajajo od ljudi, ki nimajo nobene oblasti. Doslej ni nikakršnega znaka, da bi partijsko vodstvo takšne pobude sprejelo. A Jugoslavija se lahko spremeni le od tam, od zgoraj.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 25. nov. 83/1.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

SAMOVOLJA POLITIČNE POLICIJE V JUGOSLAVIJI

Že vselej je bila samovolja politične policije posebno izrazita že v republikah Bosna-Hercegovina in Hrvaška. V teh dveh republikah organizirajo nadzor in zastraševanje jugoslovanskih delavcev v tujini, posebej v Nemčiji. Že večkrat je bilo dokazano, tudi v Avstriji, da so Jugoslovani — pod grožnjo maščevanja nad njimi ali njihovo družino — prisiljeni zbirati „informacije“ o ostalih zdornskih delavcih. Na Dunaju je neki študent izročil avstrijski policiji takšen seznam s 30 imeni. Tuji delavci tvegajo, da jih ob obisku v Jugoslaviji zapró ali prisilijo, da sodelujejo s policijo. Policija si ne jemlje več truda, da bi pri takšnih procesih, namenjenih zastraševanju, dokazovala v posameznostih, kdo je slišal kakšno izjavo prijetega in kje je ta kaj rekel. Spríčo takih obtožb je delo branivcev skoraj nemogoče. Tudi sodbe so naprej izdelane.

Politična policija v Jugoslaviji utemeljuje svoja dejanja proti občanom največkrat s paragrafom 133 kazenskega zakonika, ki zadeva „sovražno propagando“. Ta določa kazeno za „neresnično izjavo, napačni prikaz“ razmer v Jugoslaviji. Kaj je „napačno“, odloča policaj. Sodniki nižjih stopenj so ustrežljivi, ker niso neodstavljeni in morajo biti vedno znova potrjeni. Ta paragraf je postal glavno orodje političnega sodstva.

Časnikarka Ranka Čičak, nekdanja dopisnica zagrebškega *Vestnika* v Beogradu, je bila obsojena, ker je v nekem kraju Vojvodine prišla na sled goljufiji z denarnimi podporami za gojenje svinj. Krajevna „prašičja mafija“ jo je dala s pomočjo policije obsoditi zaradi „sovražne propagande“ in

(dalje na strani 33)

fran levstik

martin krpan z vrha

V starih časih je živel v notranjski vasi Vrh močan mož Martin Krpan. Od morja je tihotapil na kobilici angleško sol, kar pa je bilo strogo prepovedano.

Nekega zimskega dne je spet tovoril sol. Nasproti mu pripelje voz, na katerem se je peljal sam cesar v Trst. Krpan zgrabi kobilico in tovor in ju umakne s poti.

Čez leto dni pride na Dunaj velikan Brdavs. S komer se spusti v boj, vsakega umori. Cesar že ne ve, kaj bi storil. Tedaj ga kočijaž spomni na Krpana. Cesar res pošlje ponj.

Krpan je ravno mlatil mejače, ki so ga gnjavili zaradi soli, ko se pripelje k njemu cesarjev sel. Pove mu, da ga kliče cesar na Dunaj.

„Cesar, cesar! Le poslušaj. Prišel je zdaj na Dunaj hud velikan, ki mu pravimo Brdavs. Tak je, da ga nihče ne ustrahuje. Dosti vojščakov in gospode je že pobil, pa smo rekli: 'Če ga živ krst ne zmore, Krpan ga bo.' Lej, ti si zadnje upanje cesarjevo in dunajskega mesta.“

Krpana je to s pridom utešilo ter jako dobro se mu je zdelo do vsega, kar je slišal, in reče tedaj: „Če ni drugega kakor tisti prekleti Brdavs, poslušajte, kaj vam pravim! Petnajst Brdavsov za malo južino, to je meni toliko, kolikor vam kamen poriniti čez lužo, ki jo preskoči dete, sedem let staro; samo varujte, da me ne boste vodili za nos!“

To reče in brž dene sol s kobile, kobile pa v konjak, gre v kočjo ter se pražnje obleče, da bi ga pred cesarjem ne bilo sram. Ko se preobuje, ven priteče in sede v kočijo ter naglo zdrčita proti Dunaju.

Ko prideta na Dunaj, bilo je vse mesto črno pregrnjeno; ljudje so pa klavrno lažili kakor mravlje, kadar se jim zapali mravljišče.

Krpan vpraša: „Kaj pa vam je, da vse žaluje?“

„O, Brdavs! Brdavs!“ vpije malo in veliko, možje in žene. „Ravno danes je umoril cesarjevega sina, ki ga je globoko v srce pekla sramota, da bi ne imela krona junaka pod sabo, kateri bi se ne bal velikana. Šel se je ž njim skusit; ali kaj pomaga? Kakor drugim, tako njemu. Do zdaj se še nihče ni vrnil iz boja.“

Krpan veli urno pognati in tako prideta na cesarski

dvor, ki pravijo, da je neki sila velik in jako lep.

Tam stoji straža vedno pri vratih noč in dan, v letu in zimi, naj bo še tako mraz; in brž je zavpila o Krpanovem prihodu, kakor imajo navado, kadar se pripelja kdo cesarske rodovine. Bilo je namreč naročeno že štirinajst dni dan za dnevom, da naj se nikomur in nikoli ne oglasi, samo tačas, kadar se bo pripeljal tak in tak človek. Tako so se veselili Krpana na Dunaju. Kaj bi se ga pa ne? Presneto jim je bila huda za nohti!

Ko cesar sliši vpitje, precej ve, kdo je, in teče mu naproti pa ga peljā v gornje hrame.

Čudno lepo je tam, še lepše kakor v cerkvi. Krpan je kar zijal, ker se mu je vse tako grobo zdelo.

Cesar ga vpraša: „Krpan z Vrha! Ali me še poznaš?“

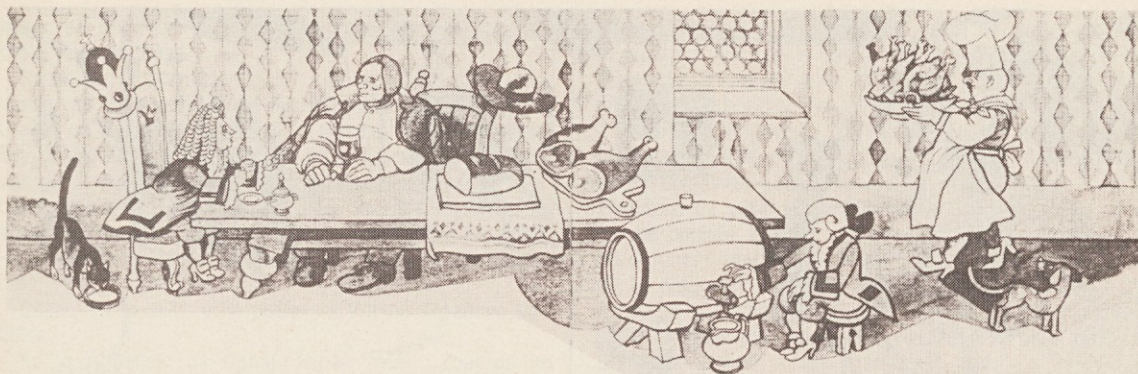
„Kaj bi vas ne,“ odgovori on, „saj ni več ko dve leti, kar sva se videla. No, vi ste še zmerom lepo zdravi, kakor se na vašem licu vidi.“

Cesar pravi: „Kaj pomaga ljubo zdravje, ko pa drugo vse narobe gre! Saj si že slišal od velikana? Kaj deš ti, kaj bo iz tega, če se kako kaj ne preonegāvi? Sina mi je ubil, lej!“

Krpan odgovori: „Kogā bo drugega? Glavo mu bomo vzeli, pa je!“

Cesar ga žalosten zavrne: „Menim dā, ko bi jo le mogli! Oh, ali ni ga, mislim, pod soncem junaka, da bi vzel Brdavu glavo!“

„Zakaj ne? Slišal sem,“ pravi Krpan, „da vsi ljudje vse vedō; na vsem svetu se pa vse dobi; pa bi se ne dobil tudi junak nad Brdavsa? Kakor sem uboren človek,

ali tako peklensko ga bom premikastil, da se mu nikdar več ne bodo vrnile hudobne želje po Dunaju razsajati, če Bog dá, da je res!"

Kdo bi bil cesarju bolj ustregel kakor te besede! Le nekaj ga je še skrbelo, zato pa tudi reče: „Da si močan, tega si me preveril, ali pomisli ti: on je orožja vaje iz mladih dni, ti pak si prenašal zdaj le bruse in kresilno gobo po Kranjskem, sulice in meča menda še nisi videl nikoli drugje kakor na križevem potu v cerkvi. Kako se ga boš pa lotil?"

„Nič se ne bojte," pravi Krpan, „kako ga bom in s čim ga bom, to je moja skrb. Ne bojim se ne meča ne sulice ne drugega velikanovega orožja, ki vsemu še imena ne vem, če ga ima kaj veliko na sebi."

Vse to je bilo cesarju pogodu in brž veli prinesiti polič vina pa kruha in sira, rekoč: „Na, Krpan, pij pa jej! Potlej pojdeva orožje izbirat."

Krpanu se je to vele malo zdelo; polič vina takemu junaku; pa je vendar molčal, kar je preveliko čudo. Kaj pa je hotel? Saj menda je že slišal, da gospoda so vsi malojedni zato, ker jedo, kadar hoče in kolikor hoče kateri, zgolj dobrih jedi.

Ali kmečki človek, kakor je bil Krpan, ima drugo za bregom. On tedaj použije, ko bi kvišku pogledal, ter naglo vstane.

Cesar je vse videl, in ker je bil premeten mož, tudi precej spoznal, da takemu truplu se morajo večji deleži meriti; zato so mu pa dajali od tega časa dan na dan, dokler je bil na Dunaju: dve krači, dve četrti janjca, tri kopune, in ker sredice ni jedel, skorje štirih belih poglač, z maslom in jajci oméšenih, vino je imel pa na pravi, kolikor ga je mogel.

Ko prideta v orožnico, to je v tisto shrambo, kjer imajo orožje, namreč: sablje, meče, jeklene oklepe za na prsi, čelade in kakor se imenuje to in ono, Krpan izbira in izbira, pa kar prime, vse v rokah zdrobi, ker je bil silen človek.

Cesarja skoraj obide zona, ko to vidi; vendar se stori srčnega in vpraša: „No, boš kaj kmalu izbral?"

„V čem si bom pa izbiral?" odgovori Krpan. „To je sama igrača; to ni za velikana, ki se mu pravi Brdavs,

pa tudi zame ne, ki mi pravite Krpan. Kje imate kaj boljšega?"

Cesar se čudi in pravi: „Če to ne bo zate, sam ne vem, kako bi? Večjega in boljšega nimamo."

Na to reče oni: „Veste kaj? Pokažite mi, kje je katera kovačnica!"

Peljá ga hitro sam cesar v kovačnico, ki je bila tudi na dvoru; zakaj taki imajo vso pripravo in tudi kovačnico, da je kládivo in nakovalo pri rokah, ako se konj izbosi ali če je kaj drugega treba, da se podstavi ali prekuje.

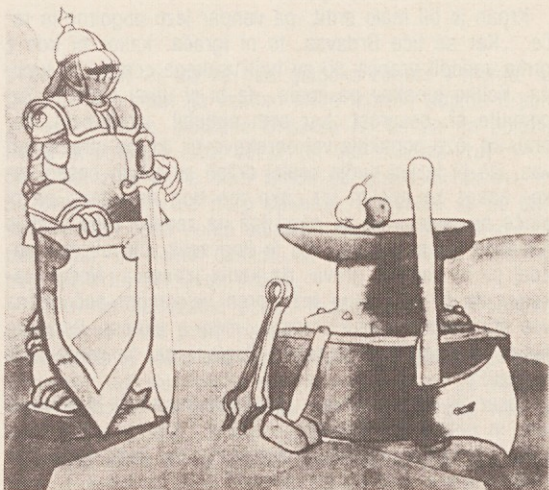
Krpan vzame kos železa in najtežje kládivo, ki ga je kovač vselej z obema rokama vihtel; njemu je pa v eni roki pelo, kakor bi koso klepal.

„Oj tat sežgani!" pravijo vsi, ki to vidijo; še cesarju se je imenitno zdelo, da ima takega hrusta pri hiši.

Krpan kuje in kuje, goni meh na vse kriplje ter naredi veliko reč, ki ni bila nobenemu orožju podobna; imela je največ enakosti z mesarico.

Ko to izgotovi, gre na cesarski vrt in poseka mlado, košato lipo iznad kamnite mize, kamor so hodili gospoda poleti hladiti se.

Cesar, ki mu je bil zmerom za petami, brž priteče in zavpije: „Krpan! I kaj pa to delaš? Da te bes opali! Ne

veš, da cesarica raje dá vse konje od hiše kakor to lipo od mize? Pa si jo posekal! Kaj bo pa zdaj?"

Krpan z Vrha pa, ne da bi se bal, odgovori: „Kar je, to je. Zakaj mi pa niste druge pokazali, če se vam te tako smili? Kaj bo pa? Drevo je drevo! Jaz pa moram imeti les nalašč za svojo rabo, kakršnega v boju potrebujem.“

Cesar molči, ker vidi, da ne pomaga zvoniti, ko je toča že pobila; pa vendar ga je skrbelo, kako bi se izgovoril pred cesarico.

Krpan tedaj naredi najprvo toporišče mesarici, potem pa obseka pol sežnja dolg ter na enem koncu jako debel kij pa gre pred cesarja: „Orožje imam, ali konja nimam. Saj menda se ne bova peš lasala?“

Cesar, zastran lipe še zmeškom nekoliko nevšečen, pravi: „Pojdi pa vzemi konja, katerega hočeš. Saj vem, da le širokoustiš. Kdaj bom jaz papež v Rimu? Takrat, kadar boš ti zmogel velikan. Če misliš, primi ga, pa mu odstriži glavo, ako si za kaj, da bo imela moja država mir pred njim, ti pa veliko čast in slavo za njim!“

Krpan je bil malo srdit, pa vendar jezo pogoltne in reče: „Kar se tiče Brdavsca, to ni igrača, kakor bi kdo z grma zapodil vrabca, ki se boji vsakega ocepka in kamna. Koliko junakov pa imate, da bi si upali nadenj? Zapomnite si, cesarost, kar sem obljubil, storil bom, čeprav od jeze popokajo vsi obrekovavci, ki me mrazijo pri vas. Da bi le vsi ljudje vselej držali se svojih besedi tako, kakor se mislim jaz, ako me Bog ne udari; pa bi nihče ne vedel, kaj se pravi laž na zemlji! Toda svet je hudoben ter ne pomisli, da je Bog velik, človek majhen. Zdaj pa le pojdite, greva, da konja izbereva. Nočem takega, da bi pod mojo težo pred velikanom počenil na vse štiri noge, vam v sramoto, meni v sitnost. Dunajčanje bi se smejali, vi pa rekli: ‚Poglejte ga, še konja mi je izpridil!‘“

Cesar je kar obstekel, poslušaje modrost Martinovih ust, in potem gre ž njim.

Ko prideta v konjak, povpraša: „Po čem bodeš pa konja poznal, je-li dober ali ne?“

Krpan odgovori: „Po tem, da se mi ne bo dal za rep čez prag potegniti.“

Cesar pravi: „Le skusi! Ali dasiravno si, prekanjeni tat, storil mi dovolj sitnosti pred cesarico, svarim te, varuj se, da te kateri ne ubije; konji so iskri.“

Martin Krpan pak izvleče prvega in zadnjega in vse druge čez prag; še celó tistega, ki ga je sam cesar jahal samo dvakrat v letu, namreč: o veliki noči pa o svetem Telesu; to se je menda cesarju posebno pod nos pokadilo.

Potem reče Krpan: „Tukaj ga nimate za moje sedlo! Pojdiva k drugim.“

Cesar odgovori čmèren: „Če niso ti zate, se moraš peš bojevati. Ti nisi právdanski človek! Vem, da ga nimam v cesarstvu takega, da bi ga ti, zagovodnejš, ne izvlekel!“

„Ta je pa že prazna!“ pravi Krpan. „Jaz imam doma kobilico, katere ne izvleče nobeden vaših junakov, stavim svojo glavo, če ni drugače; da ne porekó Dunajčanje z Brdavsom vred, da lažem.“

„Pa ni tista,“ vpraša cesar, „ki si ž njo plesal po snegu?“

„Tista, tista!“ zavrne on.

Cesar pa se razhudi, rekoč: „Zdaj pa že vidim, da si

bebec ali pa mene delaš bebca! Varuj se me, Krpane! Moja roka je dolga."

Krpan mu v smehu odgovori: „Če je s tem daljša, pa vendar ne seže velikanu še celó do pasu ne, nikar že do brade, da bi ga malo oskubla in zlasala. Ampak pustimo šale takim ljudem v napotje, ki nimajo drugega dela, kakor da ž njimi dražijo svojega bližnjega; meníva se raje od Brdavs, ki še zdaj nosi glavo. Pošljite mi hitro po kobilo; ali pa naj grem sam ponjo. Toda potlej ne vem? — Ko bi mene več ne bilo nazaj? — Bogu je vse mogoče!"

Cesar, ko to sliši, urno pošlje na Vrh po Krpanovo kobilico.

Ko jo pripeljejo na Dunaj, Krpan reče: „Zdaj pa le vkup, dunajski junaki, kjer vas je še kaj! Moje kobilice, kakor je videti slaba, vendar nihče ne potegne do praga, nikar že čez prag!"

Skušali so jahači in konjarji in vsi tisti, ki so učeni, kako velja v strah prijeti konja, bodisi hud ali pa krotak, pa kobilice nihče ni premaknil z mesta; vsakega je vrgla na gnojno gomilo.

„Bes te lopi!" reče eden in drugi, „majhno kljuse, velika moč!"

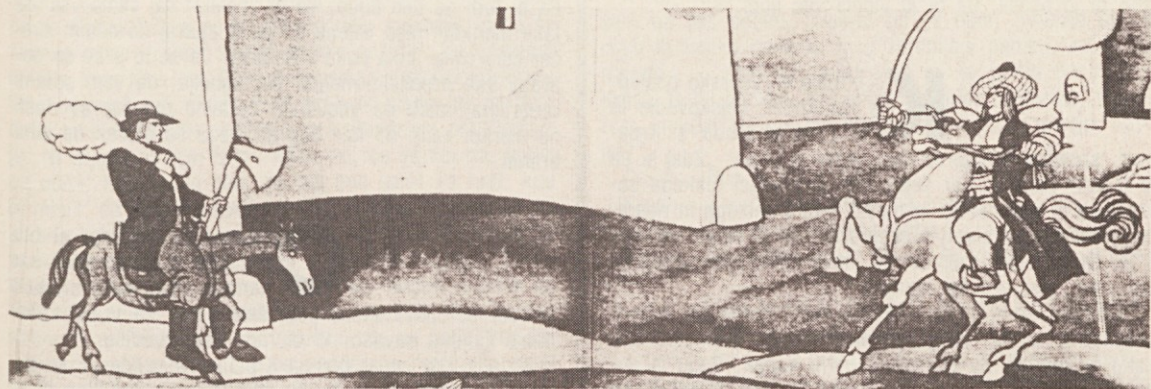
svoje žene, ako ti jo je Bog dal. Pojdi mi izpred oči, da te videl ne bom, pa le naglo, dokler mi je srce še usmiljeno. Če me zgrabi jeza, ležal boš na zemlji krvav, kakor je sam cesarjev sin in sto drugih!"

Krpan mu odgovori: „Če nisi z Bogom še spravljén, urno skleni, kar imaš; moja misel ni dolgo čakati, mudi se mi domov za peč; tvoje besede so mi obudile v srcu živo željo do svoje kočé in do svoje peči; ali poprej vendar ne pojdem, da tebi vzamem glavo. Pa ne zameri! To mi je naročil moj gospod, cesar; jaz nisem vedel ne zate ne za tvoje velikanstvo in za vse krvave poboje. Prijezdi bliže, da si podava roke: nikoli si jih nisva poprej; nikoli si jih ne bova pozneje; ali pravijo, da Bog nima rad, če pride kdo z jezo v srcu pred sodni stol."

Velikan se nekoliko začudi, ko to sliši. Naglo prijezdi ter mu poda svojo debelo roko. Krpan mu jo pa tako stisne, da precej kri izza nohtov udari.

Brdavs malo zareži, pa vendar nič ne pravi, ampak misli si: Ta je hud in močan; pa kaj bo — kmet je kmet; saj ne zna bojevati se, kakor gre junakom.

Urno zasukneta vsak svojega konja in zdirjata si od daleč zopet naproti. Brdavs visoko vzdigne meč, da bi že o prvem odsekal sovražniku glavo; ali ta mu urno

Prišel je čas boja z velikanom; bilo je ravno svetega Erazma dan. Krpan vzame kij in mesa-

rico, zasede kobilico pa jezdi iz mesta na travnik, kjer se je Brdavs bojeval. Martina je bilo čudno gledati: njegova kobilica je bila majhna, noge je imel velike, tako da so se skoraj po tleh za njim vlekile; na glavi je pa nosil star klobuk širokih krajev, na sebi pa debelo suknjo iz domače volne; vendar se nobenega ni bal; celó sam cesar ga je rad poslušal, kadar je kakšno prav žaltavo razdrl.

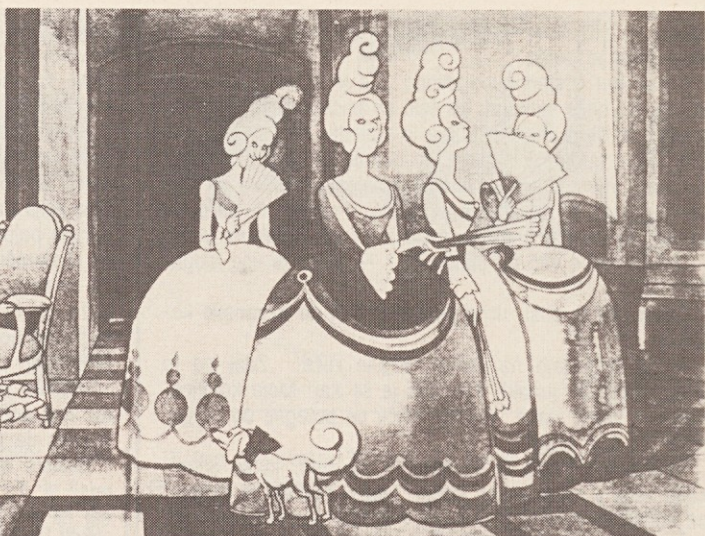
Ko ugleda Brdavs jezdeca, svojega sovražnika, začne s krohotom smejati se in reče: „Ali je to tisti Krpan, ki so ga poklicali nadme tako daleč, tam z Vrha od Svete Trojice? Mar bi raje bil ostal doma za pečjo, da bi ne cvelil svoje stare matere, ako jo še imaš, da bi ne žalil

podstavi svoj kij, da se meč globoko zadere v mehko lipovino; in preden ga velikan more izdreti, odjaha Krpan z male kobilice, potegne Brdavs na tla pa ga položi, kakor bi otroka v zibel déval, ter mu stopi za vrat in reče: „No, zdaj pa le hitro izmoli en očenašek ali dva in pa svojih grehov se malo pokesaj; izpovedal se ne boš več, nimam časa dolgo odlašati, mudi se mi domov za peč: znaj, da komaj čakam, da bi zopet slišal zvon, ki poje na Vrh pri Sveti Trojici."

To izreče pa vzame počasi mesarico ter mu odseka glavo in se vrne proti mestu.

Dunajčanje, ki so do zdaj le od daleč gledali, prideró k njemu, tudi sam cesar mu pride naproti pa ga objame pričo ljudstva, ki je vpilo na vse grlo: „Krpan nas je otel! Hvala Krpanu, dokler bo Dunaj stal!"

Krpanu se je to kaj dobro zdelo, da je dosegel toliko čast, in držal se je na svoji kobilici, kakor bi šel v gost-

je vabit. Saj se je tudi lahko; še tu med nami, če kdo kakega slepca ali belouško ubije, še ne ve, na kateri grm bi jo obesil, da bi jo videlo več ljudi.

Ko pridejo v cesarsko poslopje vsi knezi, vojskovodje in vsa prva gospoda s Krpanom, spregovori najprvo sam cesar in pravi: „Zdaj si pa le izberi! Dam ti, kar želiš, ker si zmogel tolikega sovražnika in otel deželo in mesto velike nadloge in nesreče. Nimam take stvari v cesarstvu, da bi dejal: ne dam ti je, če jo hočeš; celó Jerico, moje edino hčer, imaš na ponudbo, ako nisi še oženjen.“

„Oženjen sem bil, pa nisem več,“ odgovori Krpan; „rajnica je umrla, druge pa nisem iskal. Sam ne vem, kako bi vendar, da bi ne bilo meni napak, Bogu in dobrim ljudem pa všeč. Vašega dekleta sem že videl. Če je tudi še tako pametna, kakor je lepa, potelj naj se le skrije moja babnica pred njo v vseh rečeh. Dobrote res da je navajena, tistega ne bom dejal, ker je od bogate hiše doma; pa saj na Vrhu pri Sveti Trojici spet nismo zgolj berači; pri nas tudi skozi vse leto visi kaj prekajenega na ražnju. Samo to ne vem, kako bo. — Nesla sva bila z Marjeto v oprtnih košéh enkrat grozdje v Trst. Nazaj gredé mi je bila pa ona zbolela na potu. Tako se mi je sitno zdelo, da vam ne morem povedati! Raje bi bil imel, da bi se mi bili utrkali v cerkvi naramnici obe kmalu, takrat ko bi ravno bil sveče prižigal. Ni bilo drugače: naložil sem jo v oprtni koš, koš pa na pleči ter sem koračil mastito ž njo! Izhajal bi že bil; saj Mretačka je bila tako majhna kakor deklina trinajstih let — pa jih je nadloga vendar imela že trideset, ko sva se jemala — težka tedaj ni bila; ali kamor sem prišel, povsod so me vprašali, kakšno kramo prodajam. To je presneto slaba krama, babo po svetu prenašati! In ko bi se zdaj na cesti nama spet kaj takega nakretilo, vaši hčeri namreč in

pa meni? Od tukaj do Vrha se pot vleče kakor kurja čreva. Koša revež nimam, kobilica ima pa samo eno sedlo! Pa bi tudi ne bilo čudo, ko bi zbolela; saj vemo vsi, da take mehkode niso vajene od petih zjutraj do osmih zvečer cika coka, cika coka s konjem. Če se to prav do dobrega vse premisli, menda bo najbolje, da vam ostane cesarična, meni pa vdovstvo, čeravno pravzaprav dosti ne maram zanj; ali kar Bog dá, tega se človek ne sme braniti.“

Cesarica pa še zdaj ni bila pozabila košate lipe nad kamnito mizo na vrtu; zato je tudi ni bilo zraven; poslušala pa je za vrati, kakor imajo ženske navado, ki bi rade vse izvedele.

Ko sliši, da cesar ponuja Krpanu svojo hčer v zakon, pride tudi ona in pravi: „Ne boš je imel, ne! Lipo si mi izpridil; hčere ti pa ne dam! Ljubeznivi moj mož, menda ti je kri v glavi zavrela — ne morem ti dobrega reči — da govoriš take besede, ki sam dobro veš, da so prazne ena in druga. Pa tudi vas naj bo sram, vas, gospodje? Grdo je takó, da se mora kmet za vas bojevati! Še danes bi lipa lahko stala pa tudi velikan več ne imel glave, ko bi vi kaj veljali. Pa saj vem: kar so se obabili moške, je vsaka baba neumna, katera so omožili! Res je, Krpan, otel si cesarstvo in tudi Dunaj si otel; zato boš pa dobil vina sod, ki drži petdeset malih veder, potem sto in pet pogač, dvajset janjcev; in pa osemnštirideset krač ti bomo dali. Dobro me poslušaj! To moraš pa vse domov na Kranjsko spraviti, ako hočeš. Prodati pa ne smeš cepéra, ne tukaj ne na potu. Kadar boš na Vrhu pri Sveti Trojici, potlej pa stori, kakor se ti zdi. In ker zdaj nimamo tukaj nobenega Brdavsca več, menda ne bo nápak, če osedlaš imenitno svojo kozico, ki praviš, da je kobilica, pa greš lepo počasi proti Vrhu. Pozdravi mi tamkaj vse Vrhovščake, posebno pa mater županjo!“

Cesarica je to izgovorila pa je šla précej spet v svoje hrame.

Vseh gospodov je bilo jako sram. Kaj bi jih pa tudi ne bilo? Prebito jih je obrenkala; prav kakor takim gre!

Krpan se je pa držal, da je bil skoraj hudemu vremenu podoben. Kakor bi se za Mokrcem bliskalo, tako je streljal z očmi izpod srditega čela; obrvi so mu pa sršele ko dve metli.

Da te treni, kako je bilo vsem okoli njega čudno pri srcu! Še cesar je plaho od strani gledal, cesar! Pa vendar, ker sta bila vedno velika prijatelja, zato se počasi predrzne in reče mu: „Krpane, le ti molči; midva bova že naredila, da bo prav!“

Krpan ga pa nič ne posluša, temveč zadene si na desno ramo kij, na levo pa mesarico, stopi k durim in reče: „Veste kaj? Bog vas obváruj! Pa nikar kaj ne zamerite!“

Na te besede prime za kljuko, pa kakor da bi hotel iti. Cesar poteče za njim: „Čakaj no! Daj si dopovedati! Bog nas váruj; saj menda nisi voda!“

Krpan odgovori: „Kogá? Menite, da nisem še zadosti slišal, ka-li? Meni bi gotovo segla brada že noter do pasa ali pa še dalj, ko bi se ne očedil vsak teden dvakrat; pa bo kdo pometal z menoj? Kdo je pome poslal kočijo in štiri konje? Vi ali jaz? Dunaja ni bilo meni treba, mene pa Dunaju! Zdaj se pa takisto dela z menoj! In pa še zavoljo mesa in vina moram očitke požirati! Že nekatere matere sem jel kruh, črnega in belega; nekaterega očeta vino sem pil; ali nikjer, tudi pri vas nisem in ne bom dobil take postrežbe, kakršna je v Razdrtem pri Klinčarju. Ni grjega na tem svetu kakor to, če se kaj dá, potlej pa očita! Kdor noče dati, pa naj ima sam! Pa tudi, kdo bi mislil, da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca? Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj? Tak les raste za vsakim grmom, Krpana pa ni za vsakim voglom, še na vsakem cesarskem dvoru ne, hvala Bogu! Darove pa spet take dajete, da človek ne more do njih; to je ravno, kakor bi mački miš na rep privezal, da se potlej vrti sama okrog sebe, doseči je pa vendar ne more. Petdeset malih veder vina, pet in sto pogač, dvajset janjcev in pa osemindirideset krač; tako blago res ni siromak; ali kaj pomaga? Prodati ne smem; z Dunaja na Vrh pa tudi ne kaže prenašati! Pa jaz bom drugo naredil, kakor se nikomur ne zdi! Deske si bom znesel na dvorišče, in ako jih bo premalo, potlej bo pa drevje zapelo. Vse bom posekal, kar mi bo prišlo pod sekiro, bodisi lipa ali pa lippec, hudolesovina ali dobroletovina, nad kamnito ali nad leseno mizo; pa bom postavil sredi dvorišča kolibo in tako dolgo bom ležal, dokler bo sod moker pa dokler bom imel kaj prigrizniti. Ampak to vam pravim: samo še enkrat naj pride Brdavs na Dunaj, potlej pa zopet pošljite pome kočijo in služabnika, ali pa še celó svojo hčer, ki ne maram zanjo malo in dosti ne; pa bomo videli, kaj boste pripeljali z Vrha od Svete Trojice! Ako bo Krpan, mesa in kosti gotovo ne bo imel; ampak iz ovsene slame si ga boste morali natlačiti; pa se ga ne bodo še vrabci dolgo bali, nikar že velikani! Mislim sem iti brez besedice govorenja. Ker ste me pa sami ustavili, ne bodite hudi, če sem vam katero grenko povedal; saj menda veste,

kako je dejal rajnik Jernejko na Golem: „Ali ga bom s pogačo pital, kadar se s kom kregam! Kar ga bolj ujezi, to mu zabelim.“ Zdaj pa le zdravi ostanite!“

Cesar pravi na to: „Martin, potrpi no! Vsaj ne bodi tako neučakaven! Ti ne pojdeš od naše hiše, verjemi, da ne! Saj sem jaz gospodar, veš!“

Krpan odgovori: „Vsak človek je tak, kakršnega je Bog dal, vsak ima nekaj nad sabo: kdor ni grbast, morda je pa trobast! Moje obnašanje ni za vas, že vidim, da ne. Tega se tedaj ne menimo, da bi jaz tukaj ostal. Saj tudi kobilica, ki se ji pravi kozica, ni vajena zmerom ob suhi krmi. Doma se je pasla po gozdu, na potu pa ob cestah!“

Na to pristopi minister Gregor, ki je imel ključke od cesarske kase, ker taki imajo za vsako reč posebej služabnika. Minister se oglasi: „Cesaróst, veste kaj? Vaš norec Stehán je umrl; včeraj smo imeli osmi dan za njim, Bog mu daj nebeško luč! Stehán in Krpán, to si je nekam jako podobno. Kaj menite? Morda bi le-ta prevzel njegovo službo? Nič se ne ve. Zvitorepec je; debel je; smešen tudi, jezičen ravno tako; vse krščanstvo ga nima takega!“

Krpan odgovori: „Magister Gregor, veste kaj? Enkrat sem bil vaš bebec, dvakrat pa ne bom. Smejalo bi se malo in véliko meni in moji zarobljeni pameti, ko bi to naredil. — Zdaj pa dobro, da mi je prišlo na misel! Kmalu bi bil pozabil, kar imam že dolgo na jeziku. Cesaróst, nekdanj ste me bili srečali s kobilico v snegu, kaj-ne?“

Cesar: „Bilo je tako, bilo!“

Krpan: „Kaj pa sem nesel na tovoru?“

Cesar: „Bruse pa kresilno gobo.“

Krpan: „To je bilo tačas, ko ste se vi peljali v Jeruzalem.“

Cesar: „Bosa je ta! V Trst sem šel; za Jeruzalem toliko vem, kolikor za svojo zadnjo uro.“

Krpan: „Jaz pa za bruse in kresilno gobo ravno toliko. Takrat, veste, vam nisem bil resnice povedal, kar mi je še zdaj žal. Angleško sol sem prenašal. Saj se nisem bal pravzaprav ne vas ne vašega kočijaža. Pa taka je le: kadar se človek zasukne s pravega pota, naj bo še tako močan, pa se vendar boji, če veja ob vejo udari.“

Na to pravi minister Gregor: „Ne veš, da je prepovedano? To je nevaren človek; državi dela škodo. Primite ga, zaprimo ga!“

Krpan odgovori: „Kdo me bo? Morda vi, dolgopetec, ki ste suhi kakor raženj; ki je vas in vašega magistrovanja z vami komaj za polno pest? Z eno samo roko vas porinem čez svetega Štefana streho, ki stoji sredi mesta! Nikar praznih besed ne razdirajte!“

Cesar pravi: „Le ti meni povedi, če bi morda še kaj rad. Midva ne bova v sovraštvu ostala, ne, če Bog dá. da ne. Minister Gregor, ti ga pa le pusti! Že jaz vem, kako je!“

Krpan odgovori: „Poslušajte me tedaj! Moje otepanje z Brdavsom vem, da je imena vredno. Kaj se zna? Morda bodo postavači še celó skladali pripovedovalke in pesmi,

da se bo govorilo, ko ne bo ne vas ne mene, kosti ne prsti, če ne bo magister Gregor dal drugače v bukve zapisati. Pa naj stori, kakor če; meni se ne bo s tem ne prikupil ne odkupil. Ampak vendar je vsak delavec vreden svojega plačila, to sem v cerkvi slišal. Če je vaša draga volja, dajte mi tedaj pismo, ki bo veljavno pred vsako duhovsko in deželno gosposko; pa tudi svoj pečat morate udariti, da bom brez skrbi nosil angleško sol po svetu. Če mi to daste, naj bom ves malopridnež, kolikor me je pod klobukom, ako vam bom kdaj kaj opotikal, dokler bom tovoril!”

Cesar je bil precej pri volji; minister Gregor pa nikakor ni pritegnil. Ali cesar ga ni poslušal, ampak še le dejal je: „Gregor, vzemi pero pa zapiši, kakor je Martin rekel!”

Minister Gregor se je kislo držal, branil se pa le ni, kar so mu veleli; zakaj cesarja se vendar vsak boji.

Kadar je bilo pismo narejeno in zapečateno, pravi cesar Krpanu: „Martin, ali prodaj meni pogače in vino, pa kar je še drugih reči? Najlaže bo tako, lej! S cesarico bom že jaz govoril, da bo prav. Mošnjo cekinov ti dam; ti boš pa blago pustil. Kdo bo to prenašal z Dunaja do Svete Trojice?”

Krpan odgovori: „Poldrugo mošnjo pa še kakšno krono po vrhu, vem, da je lepo vredno, ko bi prodajal bratratu. Pa naj bo, no, pri vas ne bom na tisto gledal. Samo da jaz ne bom imel pri cesarici zavoljo tega nikakršnih ohodkov; ned lažim rad okoli gosposke! Pa saj imam priče, da ste vi prevzeli vse sitnosti, ki bodo prišle prvič ali drugič iz tega, dobro me poslušajte!”

Cesar mu de: „Nič se ne boj; to bom že poravnal sam brez tebe: Ná mošnjo; tu je pa še pismo. Saj nocoj tako

še ne pojdeš iz grada, če le misliš iti; priklonil se je že dan ter noč se bliža.”

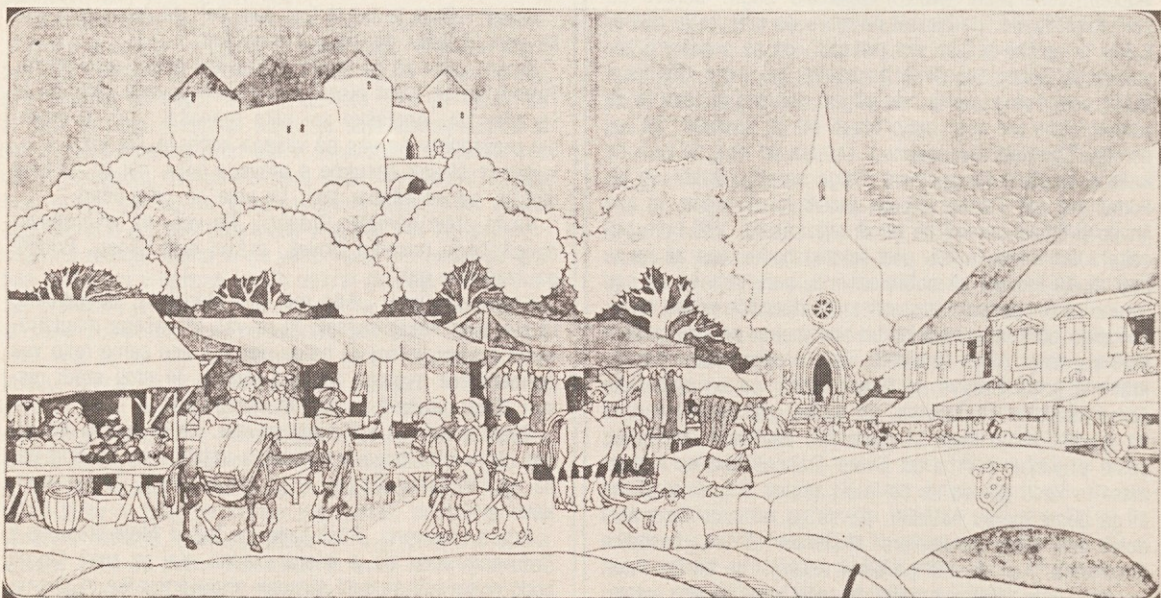
Ali Krpan odgovori: „Lepa hvala vam bodi najpopred za pisemce, da ga bom v zobe vrgel vsakemu, kdor me bo ustavljal na cesti; pa tudi zavoljo mošnjička se ne bom krčil. Kaj se ve, kaj zadene človeka v neznanju? Morda mi utegne še na hvalo priti. Vselej pravijo: bolje drži ga, kakor lovi ga! Pri vas pa ne bom ostajal čez noč, ako se vam ne zamerim skozi to. Že hudo me ima, da bi spet enkrat bil na Vrh pri Sveti Trojici. Samo še nekaj bi vas rad prosil: ko bi mi dali človeka, da bi me spremil do ceste. Mesto je veliko; hiš je, kolikor jih nisem še videl, kar sol prenašam, akoravno sem že v Reki bil, tudi v Kopru, na Vrhnikih in v Ljubljani; ali tolikih ulic ni nikjer. S kočijažem sva se hitro vozila in toliko vem, kod sem prišel, kakor bi bil imel oči zavezane; pa sem vendar gledal na levo in tudi na desno; ali to ni dano vsakemu človeku, da bi vselej vedel, kje je.”

Cesar mu je obljubil svojega služabnika, potlej mu je roko podal pa tudi Gregorju velel, da naj mu jo poda. Minister se ni branil, ali vendar je bil zavoljo pisma ves zelen od jeze.

Krpan zadene kij in mesarico, in to so bile njegove zadnje besede pred cesarjem: „Ko bi se spet oglasil kak Brdavs ali kdo drug, saj veste, kje se pravi na Vrh pri Sveti Trojici. Pozdravil bom pa že Vrhovščake in mater županjo. Zdravi ostanite!”

„Srečno hodi!” pravi cesar, minister Gregor pa nič.

konec

... ljubim jih s hrupom in šumom, ta vélika mesta —
skoznje v svobodo gre, skoznje v bodočnost gre cesta ...

(župančič)

iz našega zdomstva

anglija

V Walesu začnemo naša adventna in božična srečanja.

V *Aberdare* smo se zbrali v prenovljeni cerkvi. Ker g. Neli ni mogla biti z nami zaradi ljubelega zdravja, smo jo po maši doma obiskali.

V *Bargoedu* pa smo bili veseli našega novega ministranta Stanka.

V *Chapel Endu* ima tamošnji g. župnik menda posebno ljubezen do Slovencev. Pa kaj je ne bi imel, saj vsak rad uživa blagodejnost sonca, materina ljubezen pa je prav taka, kot sonce. Slovenske matere dobro skrbe za svojo veliko družino. Ga. Pepca, ga. Nežka in ga. Vida dobro razumejo, kaj pomeni gostoljubje gojiti.

V *Derbyju* smo imeli pri Krajškovi pomašni koncert. Petje je menda res velik del narave Slovenca. Bržda morajo biti to dobri ljudje, če znajo tako lepo peti, je ugotavljala Francetova žena, ki je zrasla na Angleškem.

o

V Angliji zadnja leta peša ideja za slovenski jezik med Slovenci. Čas je za vse drugo, le za kakšen tečaj za mladino v slovenščini ni časa. Ali je kdo med mladimi slovenskimi starši na tem otoku, ki se zanima, da bi otroci vsaj delno razumeli jezik svojih staršev? Če vas je šest ali pa več, bomo organizirali 14-dnevni tečaj, ali pa uredimo kako drugače, kakor bi bilo pač lažje. Vsi, ki vas to zanima, se obrnite na: F. Rožman, Elmside, Cranfield Rd. Wootton, Beds, MK43 9EA.

V *Derbyju* po maši

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Upadanje zdamskih delavcev občutimo tudi pri našem bogoslužju. Dosti številna je bila udeležba pri mašah na zadnjo nedeljo v novembru in pa na prvo nedeljo v decembru, ko so mnogi zdomci zaradi slabega vremena ostali v Linzu. Tudi v centru nas je bilo več kakor navadno.

G. Jakob Hrastelj se je moral ponovno *zateči v bolnico*. Imel je dvojni zlom roke, pa sam ne ve, kdaj se je to zgodilo. Sedaj je spet doma, pa se kar ne more okrepiti. Pri mašah se vedno spomnimo pri skupnih prošnjah naših bolnikov.

V sredo, 14. decembra, je ga. Vrečarjeva obhajala 60-letnico rojstva. V Tinjah na Koroškem je priredila

razstavo ikon, slik na steklo in keramiko in imela tudi tečaj o slikanju. Ga. Anica je že od nekdaj povezana s Koroško, saj je bila več let učiteljica na slovenski ljudski šoli v Spittalu in kasneje v sestrski gospodinjski šoli v Št. Rupertu pri Velikovcu. Ge. Anici želimo še mnogo lepih let.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Novembrska maša je bila srednje obiskana. Ker ni bilo slovenskih bogoslovcev, je odpadlo srečanje v semenišču in smo se malo pogovorili kar na hodniku zraven cerkve. Zavedamo se, da je srečanje po maši v primernem prostoru zelo važno. Raztreseni smo in tako nam takšna srečanja dajejo možnost, da se pogovorimo, povežemo in tako ohranjamo svojo narodno bitnost.

Odkar se je msgr. dr. Rupnik pre-

selil v Aigen, tudi nimamo pri maši več spovednika. Kdor hoče torej k spovedi, mora priti toliko prej, da lahko to opravi izseljenski duhovnik.

TENNECK — Marijin praznik je to leto padel na četrtek in so delavci petkovo delo opravili z nadurami druge dneve. Tako je bil pred našo mašo dolgi weekend. Zato smo se dogovorili, da bo maša že na prvo nedeljo v decembru. Po maši smo bili v dvorani. Zaradi adventa smo bili bolj resni. Da nismo bili žejni in lačni, so spet poskrbeli Švabovi, za kar se jim lepo zahvaljujemo.

PREDARLSKA

Martinovanje. — Praznik sv. Martina privabi mnoge častilce na „pokušino“ vina. Takrat namreč dozori žlahtna kapljica. Teden po prazniku smo Slovenci iz Vorarlberga priredili martinovanje. Srečanje je bilo v Rankweilu, v kraju, kjer se že dolga leta zbiramo na takih in podobnih srečanjih.

Suho in lepo vreme, ki je značilno za to leto, je opogumilo marsikoga,

Miklavževe besede so prodorne!

da se je odločil za martinovanje. Gotovo pa tudi želja, srečati se z rojaki, ki jih daljava in delo ločujeta celo leto.

Za začetek, ki je bil napovedan za sedmo uro, je bila spodnja dvorana že skoraj polna. Čakali smo le na naše muzikante, da bi ob zvokih domače pesmi, lahko zaplesali. Tudi ta želja se je hitro izpolnila. Potem so kar pridno igrali in bodrili navdušene plesalce k „vrtenju“. Za dobro voljo so se nam predstavili tudi naši igralci z igrice: Moški morajo držati skupaj. Zaradi različnih dolžnosti in opravkov v družini pride večkrat do napetosti. Mož vidi le svoje skrbi, žena pa svoje. V takem primeru išče vsak opore pri drugem. Navadno moški potegnejo skupaj, ker imajo skoraj vedno prav; ženske pa tudi zagovarjajo svoje interese. Močnejša stran je zmaga. Dvorana, posebno „moška polovica“, je zaploskala in s tem dala vedeti, da je pravica vedno na njihovi strani. Igralci so prepričljivo zaigrali svoje vloge, tako kot je resnično življenje.

Največje veselje in pričakovanje pa je vsakoletni srečolov. Srečke so bile hitro razprodane, saj so jih k temu vabili lepi dobitki, ki so bili razstavljeni na odru. Prvi del srečolova je izžrebal manjše dobitke. Da ne bi bilo preveč dolgočasno in utrudljivo, je poskrbel naš „komedijant“ Edi. Zaigral je nekaj veselih na orglice, otroke pa razveseljeval s „čarovnijami“. Tudi godci so poskrbeli za ples.

Drugi del žrebanja je bil bolj napet. Čim bolj se je žrebanje bližalo koncu, tem več je bilo pričakovanja in želja do športnega kolesa, mikserja, tehtnice in drugih dobitkov. Nekateri so kupili kar precej srečk; več možnosti za dobiček. Glavni dobiček — velika nestrpnost in tišina v dvorani — je dobil Edi iz Lustenaua, ki se je od veselja popeljal z njim kar po dvorani. Pred dobrim tednom je svojega razbil; tako se je sreča nasmehnila pravemu „pričakovalcu“.

Še je ostalo malo časa za ples in dobro voljo. Ljudje so se kar težko poslovili od „Martina“, saj je le en-

krat na leto. Zato pa takrat do kraja in pogumno.

Miklavževanje. — Letos nas je obiskal Miklavž na sam praznik. Čeprav je sneg rahlo naletaval, se je zbralo kar lepo število otrok. Ko se je prikazal pred vrati Miklavž, je dvorana kar utihnila. Le parkelj je zmotil tišino, pa tudi ta se je na Miklavžev ukaz umaknil v kot in utihnil. Sonja in Matej sta mu zaželela dobrodošlico, Christian in Brigita pa sta obljubila, da bodo pridni in poslušni. Besedo je povzel Miklavž. Po pozdravu in dobrih željah vsem navzočim, je povedal, zakaj je spet prišel in kaj pomenijo insignije, ki jih nosi. Nato jih je vzpodbujal k dolžnostim, ki jih imajo otroci do vere, učenja in naroda. Bolj kot naukov pa so otroci pričakovali daril. Pri delitvi daril je vsakemu dal še naročilo, kje se mora popraviti in kaj bolje storiti. Vsi so obljubili; koliko bodo besedo držali, se bo pa šele pokazalo. Vmes pa je parkelj miril večje otroke, ki se niso preveč bali. Le najmanjši so se stiskali k svojim mamicam, ko se je približal črni vrag. Dobra ura veselja je kar hitro minila. Spomin, ki bo ostal še dolgo v srcih otrok.

5. novembra 1983 je umrla Frančiška Gaber, zvesta oblikovalka slovenskih maš, naših romanj in izletov. Pred 78 leti se je rodila v Celju. Kmalu po vojni je prišla v Vorarlberg, kjer je našla drugo domovino. Tu je zaslužila tudi skromno pokojnino. Povsod so jo imeli radi zaradi njene domačnosti in skromnosti. Vsakemu je vedela svetovati in tudi pomagati. V cerkvi in na pokopališču v Hörbranzu so se od nje posloviли tudi Slovenci s slovensko pesmijo. Naj počiva v miru!

belgija

LIMBURG-LIÈGE

„Vesela mladina“ je v Waterscheju *slavila 10. obletnico obstoja*. 10 let delovanja ni veliko, a za naše majčkeno zaledje je to že nekaj. Na

Vesela mladina ob jubilejnim nastopu. Bog daj, da bi iz te mladine zraslo čim več pokončnih ljudi in močnih osebnosti, ki bodo pomagale graditi nove čase.

Proslavi je prva ekipa Vesele mladine bila že med gledalci. Nastopala je druga in tretja ekipa. V teh desetih letih je mladina s svojimi lepimi nastopi bogatila naše prireditve in v lepi luči predstavljala slovensko ime pri različnih narodih. Vodja Vesele mladine g. Polde Cverle je pozdravil goste, zastopnike občine in zastopnika SIM g. Štefana Čigoja. Zahvalil se je vsem, ki so Veseli mladini pomagali na njeni poti. Posebno toplo zahvalo je g. Polde izrekel ge. Anici Varzsak-Kos, ustanoviteljici in dolgoletni voditeljici Vesele mladine. Ge. Anici Varzsak, njenemu možu g. Edmondu Varzsaku, g. Poldetu Cverletu, pevovodji g. Viliju Roglju in slovenskemu duhovniku g. Vinku Žaklju so zastopniki Vesele mladine izročili častne diplome v priznanje za nesebično delo v korist slovenske skupnosti v izseljenstvu. K besedi so se oglasili tudi zastopniki občine Genk in g. Štefan Čigoj v imenu SIM.

Na kulturnem programu je bil nastop mešanega in moškega zbora Slomšek in Vesele mladine. Ali se zavedamo, koliko ljubezni in vztrajnosti se skriva v sličnih nastopih?!

Ali iščemo, kako bi čim uspešneje pokazali svojo *solidarnost* do tistih, ki se trudijo?

Okrasitev dvorane in postrežbo je oskrbela mladina sama, k čemur ji iskreno čestitamo.

Glede obiska je mladina bila malo razočarana. Problem bo treba trezno razmisliti in izvajati posledice. Morda res petkov večer ne privlači? Od Slovenskega dneva, ki pritegne množico, je bilo samo mesec dni. V občini Genk smo glede obiska res uspeli samo ob gostovanju Dolžanovega ansambla, že pred leti. Zdi se, da ne kaže iti mimo dejstva, da je za naše področje središče v občini Maasmechelen.

Vendar je večer bil prijeten. Za prosto zabavo so skrbeli Oglarji iz Škofje Loke, dobri pevci in veseli ljudje.

Med gosti in gostitelji so se rodila nova poznanstva in prijateljstva, kar je vsekakor obojestransko koristno in hvalevredno. Mi smo kristjani in kot taki moramo širiti razumevanje in bratstvo med ljudmi.

Toda SIM potuje med izseljenci po Zahodu ob 40. obletnici socialistične Jugoslavije. Ta okoliščina

daje gostovanju poseben značaj. Mi ljubimo svojo domovino. Mislimo, da nam tega ni potrebno posebej dokazovati. Dejanja govorijo. Imamo tuja državljanstva, a po narodnosti smo ostali Slovenci. V tem smislu tudi delamo od jutra do večera, od ponedeljka do nedelje, od Novega leta do Silvestrovega večera. Delamo in trpimo. Živimo v izseljenstvu, a živo sledimo družbenemu življenju doma. Naše srce je tam. Na razmere v domovini nimamo nobenega vpliva, a vendar hočemo biti solidarni s tistimi, ki trpijo po krivici. Ne mislimo opozarjati na pomanjkanje kavice, začimbe, nogavic in britvic. To ni najvažnejše, čeprav ni prijetno. Neizmereno važnejše je vprašanje, kako je z resnico in svobodo v naši domovini. Ta dva pojma sta soodvisna. Kjer je resnica gažena, je žaljena tudi svoboda. Priznamo sicer, da je v naši domovini veliko boljše kot v drugih socialističnih deželah. Pa je vendar le preveč dokazov, da tudi pri nas po 40 letih izključne oblasti partije še nismo prešli iz „osvoboditve“ v resnično svobodo, kjer edino bi se družbeno življenje moglo polno in har-

monično razvijati, kjer bi prišli do veljave vsi talenti z dobro voljo.

Na nekatere krivice in nedoslednosti je opozoril že nadškof Šuštar v svojem razgovoru z ljubljanskim Teleksom. Razgovor je objavila novembrska Naša luč. Mi bi opozorili samo na usodo Slovenskega domobranstva, ki je očitno tabu tudi za nadškofa Šuštarja. Mučeništvo slov. domobrancev nas spremlja, koder hodimo. Ali res še ni nastopil čas, da bi se ta strahotna zadeva razčistila v skladu z resnico? Komunisti so zverinsko pomorili okrog 12.000 razoroženih slovenskih fantov. Zakaj se molči o tem? Ali so ti fantje in moške res bili izdajalci?

Slovenci smo treznejši kot bratje na jugu. Marsikateri problem rešimo stvarnejše. Glede vetrinske super-tragedije pa smo že 40 let na mrtvi točki. Slovenski Katyn je bolečina, ki je ne bo mogoče ublažiti brez resnice.

Kako bi se približali resnici?

Ob 30. obletnici konca vojne smo na zahodnih televizijah često prisostvovali okroglim mizam, kjer so bivši nasprotniki mirno, a stvarno obravnavali ta ali oni dogodek, to ali ono bitko iz druge svetovne vojne.

Pravilno! Ljudje imajo pravico do resnice. Ne moremo in ne smemo jih imeti za bedake.

Kdaj bo na slovenski televiziji, pred slovenskim narodom, taka okrogla miza, pošten dialog med komunistično partijo in zastopniki pomorjenih. Marsikaj bo treba popasiti in postaviti na pravo mesto.

To ne bo lahko. To zahteva močnih, pokončnih ljudi, ljudi z ostrim čutom za resnico, pravico in svobodo.

Za Veselo mladino želimo, da bi iz nje zrastle čim več pokončnih ljudi, močnih osebnosti, ki bodo v sodelovanju z drugimi gradili lepšo prihodnost Belgiji in tudi Sloveniji.

Iskrena hvala gostom za prijaznost, gostiteljem za gostoljubje, vzgojiteljem pa za ljubezen do naše mladine.

Jesensko prireditev s sodelovanjem SIM in Ogjarjev je imelo tudi „Jugo-Barbara“-društvo v Maasme-

chelenu. Ogjarji so s pesmijo in glasbo navdušili vso dvorano.

Na praznik sv. Barbare je Slomšek našim najmlajšim pripravil *miklavževanje*. Letos sta ga. Anica Varzsak in g. Polde Cverle s sodelavci skušala miklavževanju dati malo več vsebine. Otroci so vse popoldne bili skupaj s svojimi učitelji. Punčke so pekly pecivo, fantki so krasili dvorano, oboji so risali, plesali in gledali njim primerne filme. Zvečer so se jim pridružili starši in prijatelji in ob tej priložnosti je sv. Miklavž razdelil darila. Verjetno bomo taka srečanja naših najmlajših čez leto večkrat ponovili, da se bodo zgodaj privadili drug na drugega.

Iskrena hvala vsem, ki so pomagali.

Naši rajni: V Eisdenu nas je zapustil g. Matija Huber, vdovec po rajni Amaliji Matko. Bil je majhne postave, a je mladeniško prekoračil 80. obletnico življenja, kar je za rudarja vsekakor zelo lepa starost. Bil je tako miren človek, da smo skoraj pozabili nanj. Zapušča sinova g. Milana in g. Franca, katerima izrekamo krščansko sožalje. Naj počiva v miru!

CHARLEROI-MONSY-BRUXELLES

Izredno veliko število Slovencev se nas je zbralo na *pogrebu* ge. Ivankе Žele, roj. Felc, v Quaregnonu, v torek, 8. novembra 1983. Pok. Ivanka se je rodila leta 1928 v Spodnji Idriji v Sloveniji. Še zelo mlada je prišla s starši v Belgijo, kjer se je poročila z g. Lojzetom Želetom iz Pivke, Slovenija. Bil je srečen zakon, v katerem so se rodili trije otroci: Jeanne-Marie, Francois in Louis. Dokler je le mogla se je udeleževala slovenskih sv. maš v Quaregnonu in Flénu ter je vsako leto prišla na slovensko prireditev v Gilly-Haies. Rada je prebirala Našo luč in vsakoletne mohorjevke. Naj počiva v miru.

Pri Hrvaških sestrah v Audregniesu, Hôme N. D. de Paix, je po krajši bolezni *umrla*, bolje rečeno v Bogu zaspala, ga. Francka Majšler, in si-

Pokojna Ivanka Žele iz Quaregnona.

cer v sredo, 23. novembra. Dočkala je lepo starost, skoraj 81 let! Rodila se je leta 1903 v vasi Zbelovska gora, Štajersko, Slovenija. Leta 1977 se je odločila, da preživi starost pri č. sestrah v Audregniesu, sicer pa je dolga desetletja živel v Frameriesu. Pok. Francka je bila globokoverna Slovenka, ki je rada zahajala k slovenskim sv. mašam in se je leta 1975 udeležila slovenskega romanja v Lurd. Bila je dobrega srca in je večkrat v življenju poslala večje vsote denarja slovenskim misijonarjem v Afriko. Bog naj ji bo velikodušni plačnik. Rada je čitala slovenske knjige in časopise, zlasti Našo luč, Ognjišče... Naj počiva v miru! Svojem naše sožalje!

Srečno novo leto 1984 želi vsem rojakom in rojakinjam po Belgiji in

Pokojna Francka Majšler iz Audregniesa.

Evropi „Zveza slovenskih kulturnih delavcev iz Charleroi“, ki bo letos organizator 31. slovenske prireditve, sedaj imenovane Slovenska veselica 84, ki bo v nedeljo, 29. aprila 1984.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, Impasse Hoche, poleg Slovenskega doma.

Martinovanje 12. novembra 1983, je prav lepo uspelo, vsi so bili res zadovoljni in se vsem, ki so ga pripravili in pri njem sodelovali, toplo zahvaljujejo.

Miklavž je prvo nedeljo v decembru prinesel dosti čudovitih in nepozabnih doživetij najmlajšim otrokom, manj mlade „otroke“ pa je vsaj bežno popeljal nazaj v čudežno deželo otroških sanj.

Dne 14. novembra 1983 je bil v Vaux-sur-Lunainu (Seine-et-Marne) pokopan *Doré Ogrizek*. Pokojni je bil rojen 8. 11. 1899 na Planini pri Rakeku. V Parizu je živel že od leta 1930. Po zadnji vojni je vodil založbo ODE, kjer je izdal čez 50 knjig.

Jožko in Pascale Boštjančič sta imela pravo slovensko ohcet (Pariz — glej NL 9/83).

Slovensko romanje v Sveto deželo in Rim

Slovenska Katoliška misija Vas vabi na svetoletno romanje v Sveto deželo in Rim od 11. do 24. marca 1984. Vabljeni so tudi rojaki iz drugih evropskih dežel z možnostjo odhoda in prihoda z letališč: London, Bruselj, Frankfurt, Zürich.

Cena s celotno oskrbo in prevozom: 4200 Fr. Udeleženci iz drugih evropskih dežel doplačajo razliko prevoza z njihovih letališč.

Vpis se zaključuje 31. januarja. Informacije in vpis na naslov: Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, Rue de Lens, 62680 Méricourt, France, tel.: (21) 70-91-88.

Program:

11. marca: Odhod z letališča Charles de Gaulle, prihod v Lido, Izrael, 24.30.
 12. marca: Obisk Oljske gore, Betanije, maša v baziliki Getzemani.
 13. marca: Maša na Kalvariji, obisk Jerihe, Kumrana in Masade.
 14. marca: Maša v Betlehemu, obisk Hebrona in Ainkarima.
 15. marca: Maša v cerkvi Dormicijo, obisk Jeruzalema.
 16. marca: Jopa, Cezareja, Karmel Accra, maša in prenočišče na gori Tabor.
 17. marca: Maša in obisk Nazareta in Kane Galilejske.
 18. marca: Gora Blagrov.
 19. marca: Tiberiada, vožnja po galilejskem jezeru, obisk kibuzi Ein-geve, Kafarnauma in maša pri sv. Petru.
 20. marca: Izvir Jordana in maša na prostem.
 21. marca: Maša Sebastia, Samarija, Jakobov studenec, odhod iz Lida v Rim.
 22. marca: Maša v Katakombah, ogled mesta.
 23. marca: Svetoletni obisk bazilik in maša pri sv. Petru.
 24. marca: Odhod iz Rima, prihod v popoldanskih urah.
- Ker je število romarjev omejeno na 30 udeležencev, pohitite s prijavi!

Bil je med najbolj znanimi Slovenci v Parizu in je ogromno žrtvoval za razne slovenske zadeve. Pred leti se je preselil v Vaux-sur-Lunain,

Še en dokaz, da je bilo na izletu v Epernay-Reims, v mesecu oktobru, res veselo.

kjer je 11. 11. umrl. Njegovo smrt je gotovo pospešila žalost, ker je dobrih 14 dni pred tem v tragični avtomobilski nesreči izgubil svojo ženo Jacqueline. Naj mu Bog poplača, ko je toliko dobrega storil za Slovence!

Slovenska oddaja pariškega radija Notre-Dame je vsak četrtek zvečer, od osmih do 8.20 na valu 100,2 (modulation de fréquence).

VERNEUIL-SUR-SEINE (Yvelines)

Liliane Ipavec se je 29. oktobra v Montreuilu (Sarthe) poročila s Francisom Huardom. Želimo jima mnogo sonca na njuni življenjski poti.

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 8. januarja 1984, v februarju pa 5. 2., ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Dammarie.

US (Val-d'Oise)

Dne 10. decembra 1983 se je Stani Uljan poročil s Catherine Marié. Naj ju božji blagoslov in sreča spremljata skozi življenje!

VILLERS-COTTERETS

Martin Škafar, rojen 1909 v Bratonicah v Prekmurju, je z 18 leti prišel v Francijo na delo, pri katerem je izčrpal svoje moči. Zadnja leta je precej bolehal, 4. decembra 1983 pa se je izteklo njegovo življenje. 9. 12. smo se od njega poslovili pri pogrebnih maši.

Pokojni Martin Škafar

LA MACHINE (Nièvre)

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 29. 1. 1984, ob enajstih dopoldne.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Zopet žalostna novica. Dne 13. novembra 1983 smo pokopali v Montiersu upokojenega rudarja Jožeta Gladeka. Dočakal je 78 let. Pred vojno se je zelo zanimal za kulturno življenje v Moutiersu. Vsak teden je prišel po me z motornim kolesom. Ustanovili smo tam pevsko društvo in šolo, moja žena pa je učila gledališke igre. Nekak predsednik in vodja vsega je bil pokojni Jože. Naj v miru počiva! Ženi in otrokom pa velja naše sožalje!

Starejši se dobro spominjamo izseljenkega duhovnika g. Župančiča. V Nemčiji se je pa Nemec g. Tensundern naučil našega jezika, da je deloval med Slovenci. Nekoč je prišel obiskat g. Župančiča in ob tej priliki povedal: „Rad ga imam, ker ima po 20 letih še zmeraj isto mobilijo“. Če bi danes prišel, bi najbrž dodal: „In rad imam žene, ki imajo po 20 letih še zmeraj istega moža“. Res je ločitev vedno več, preveč.

Nam starim se zdi še marsikaj drugega narobe: Recimo to, da naši duhovniki krščujejo, poročajo in pokopavajo tuje otroke in ljudi, tuji duhovniki pa naše. Res je, da krst je krst, pa naj bo opravljen v katerem koli jeziku, vendar nam je hudo, ko gledamo, kako izginja slovenska zavest in ljubezen do naše domovine.

Vprašanje je tudi, koliko časa nam bo hodil še slovenski duhovnik maševat. Zadnjič so bili v Algrangu pri maši 4 Slovenci, v Aumetzu 3, na Marini pa samo dva, enkrat pa nobenega. In vendar bi bilo mogoče z malo dobre volje udeležbo povečati.

In prav to dobro voljo vam želim v novem letu! Seveda zdravja tudi in zadovoljstva pa to kar so zmeraj dostavile naše dobre mame: Po smrti telesa pa sveta nebesa. J. J.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Praznik sv. Barbare, zavetnice rudarjev, miklavževanje in božič, smo

praznovali v družinskem vzdušju. Miklavža so veliki in mali pričakali z lepo akademijo, kjer so se izkazali poleg cerkvenih pevcev pod vodstvom Andreja Rebolja mali talenti otrok z modernimi plesi in glasbenimi točkami. Zahvala vsem za požrtvovalno sodelovanje, zlasti rudarskemu društvu sv. Barbare pod predsedstvom g. Vinka Razložnika, ki je miklavževanje priredilo.

V novem letu 1984 načrtavamo romanje v Sv. deželo in Rim, da bo vsaj nekaj naših rojakov opravilo res pravo svetoletno romanje.

Po krstu sta postala božja otroka: Marianne Clée in Marjan Vukmanič.

Srečnim staršem naše čestitke!

Vsem rojakom milosti polno novo leto 1984!

AUMETZ

12. novembra 1983 smo imeli *pevski koncert*. Prireditelj je bila v znamenju francosko-slovenskega sporazumevanja in prijateljstva med narodi. S francoske strani so sodelovali „Les Menestrels“, s slovenske pa mešani zbor Jadran iz Merlebacha in ženski ter moški zbor iz Aumetza. Program je bil zelo bogat in pester, saj je bilo zapetih 32 pesmi različnih avtorjev in skladateljev. Ker vseh ne moremo naštet, naj omenimo le dve, ki najbolj označita in terjata do sporazumevanje: Prešernova Zdravica in Kernjakova Rož, Podjuna, Zila. Vsi zbori so peli prav zavzeto, tako da so bili ljudje zelo zadovoljni in hvaležni.

Z velikim veseljem smo sprejeli novico, da se je gospa Biščak, ki jo je v Sloveniji avgusta zadel mrtvoud v nogo, spet vrnila k hčeri Veri. Bog ji daj, da bi se kaj kmalu popolnoma pozdravila.

FREYMING-MERLEBACH

Tokrat nimamo posebnih novic, le da delo za ureditev našega doma sedaj gre s podvojenim zagonom, ker so dnevi do prvega poskusa, božične polnočnice, že štet. Kako se je ta prvi poskus obnesel, bomo lahko poročali prihodnjič, in prav tako tudi o silvestrovanju.

Zato pa vam vsi trije vaši slovenski duhovniki znova voščimo obilo božjega blagoslova v novem letu, slovenske rojake po vsej zahodni Evropi pa ponovno prosimo za denarno pomoč, ki jo potrebuje naš dom.

V večnost so odšli:

Ga. Nicolas Metzinger, stara 74 let, mati našega župana v Merlebachu. Pri tem čutimo dolžnost poudariti, da je tukajšnji župan nam Slovencem zelo naklonjen, da je tudi on kot poglavar občine prispeval za naš dom znatno vsoto. Njegova mati je bila pokopana 1. decembra v Freymingu.

Mihaela Popovič, stanujoča po prej v Morsbachu, je umrla 6. decembra 1983.

Dani Stanič, star 76 let, je umrl 7. decembra in je pokopan na pravoslavnem pokopališču v Merlebachu.

Dne 17. novembra pa je v 90. letu starosti umrl g. Franc Urbas iz Fa-reberswilla, starosta Slovencev v tej pokrajini. Pokopan je bil 21. novembra na pokopališču v Merlebachu. Pokojni je vneto sodeloval v našem cerkvenem in narodnem življenju.

Bog bodi njemu in ostalim bogat plačnik.

Poročila sta se Niko Knez in Silvija Schlegelmann

MEHRING PRI AUGSBURGU

Na skupno življenjsko pot sta stopila Niko Knez, rojen v Dolah pri Litiji in Silvija Schlegelmann. Iz srca jima želimo, da bi bila njuna pot polna medsebojne dobrote in zaupanja in jima želimo obilje božjega blagoslova.

STUTTGART-okolica

Uspeli Miklavževi večeri. — Lani je Miklavž na Württemberškem obdaroval rekordno število slovenskih otrok, namreč 325. Miklavževanje

smo imeli na štirih krajih: v Stuttgartu, Reutlingenu, Heilbronn in Göppingenu.

Na Miklavžovo nedeljo, 4. decembra, je bilo v Stuttgartu pri slovenski maši okrog 600 ljudi, med njimi 250 otrok. Tako smo mogli ugotoviti, da nebeški škof, Miklavž, privabi v cerkev še več ljudi kot kak zemeljski škof s svojim obiskom. Seveda, potrebujemo oba in smo veseli obiska obeh. Pri maši je prepeval moški zbor Domači zvon.

Prireditev v župnijski dvorani je bila tudi lepo adventno doživetje. Štiri skupine naših šolarjev in mladincev so nastopile z adventnimi in božičnimi melodijami, slovenskimi in nemškimi. S citrami, kitarami, flautami in akordeoni so ubrano priklicali poslušalcem prepolne dvorane občutke božične bližine.

Središčna točka sporeda je bila seveda z nastopom Miklavža, angelov in parkeljnov, ki so najprej odigrali vsak svojo točko, angeli z vabilom v nebesa, parkeljni pa z opozorilom peklenske noči. Simboli dobrega in simboli zla pač spadajo k tradicionalnemu Miklavževemu večeru.

Miklavž je svojo vlogo odlično postal. Pred mikrofonom je povabil tudi tri otroke in tri odrasle, da so odgovarjali na stavljena vprašanja, otroci na resna, odrasli na šaljiva. Ko je potem otrokom delil darila, dolge vrste ni hotelo biti konec.

Dve dekleti v gospodinjstvih šolah. — Na Koroškem in Avstriji vodi-

nemčija

FRANKFURT

Sv. Martin nas v Frankfurtu vsako leto povabi na *martinovanje*. V soboto, 12. novembra 1983, zvečer smo se od blizu in daleč zbrali v farni dvorani. Veseli Pomurci so poskrbeli za glasbo, za jedajo in pijačo pa naši pridni sodelavci. Da je bilo res pravo martinovanje, ni smela manjkati potica. Gospa Flajšmanova in gospa Majerjeva sta nam spekli odlično potico, ki so jo vsi zelo pohvalili. Pohvale vredni pa so bili tudi sodelavci, saj se dolga noč zanje ni končala ob enih s programom, ampak so potem pomagali čistiti in pospravljati farno dvorano. Kljub temu smo se pri nedeljski maši spet zbrali.

Gospod Janez Demšar je po krstu sprejel v Cerkev Aleksandra Jeriča, sinka Štefana in Katarine. Oče je vesel, da je sedaj v družini poleg hčerke tudi sin, da se tako ohrani družinsko ime.

Na jesenski praznik vinske trgateve 22. oktobra v Oberstenfeldu je prišel tudi nemški krajevni župnik (pri mizi četrti na desno), na katerega so rojaki že kar navezani.

To je ena od „fantovskih miz“ v Sobotni šoli v Stuttgartu. Tudi v tem šolskem letu prihaja k pouku okrog 100 slovenskih otrok.

jo slovenske šolske sestre dve gospodinjski šoli, eno v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu in eno v Št. Rupertu v Podjuni. V tem šolskem letu sta dve naši družini poslali svoji hčerki v te sestrške šole. Kuclerjeva Sabina se šola v gospodinjstvu v

Št. Rupertu, Zevnikova Marija pa v Št. Petru. Obe sta z bivanjem na Koroškem in s šolo zelo zadovoljni. Ker sta šoli dvojezični, jim bosta prinesli tudi v tem pogledu veliko koristi.

Na cesti se je zgrudil. — V petek, 2. decembra 1983, je v Nelligenu umrl zadet od srčne kapi naš delavec Franc Simonič iz Maribora, star 46 let. V zadnjem času je bil brez dela in brez pravega stanovanja. Ker ni imel urejenih papirjev, ga je firma odpustila. Tako je ostal na cesti, kjer ga je nenadna smrt rešila še težje bodočnosti. Pokojnikov pepel so prepeljali na pokopališče v Maribor. Tam živita še njegova mati in teta. — Vsem, ki jih je ta smrt prizadela, naše iskreno sožalje.

Na grobu msgr. Kunstlja. — Za vse svete smo obiskali na pokopališču v Zuffenhausnu grobove štirih rojakov, ki tam počivajo. Z molitvijo za pokojne smo pričeli na grobu pokojnega msgr. Ignacija Kunstlja, nato pa obiskali še vsak grob posebej.

Čestitke h krstu: V Bönningheimu sta prinesla h krstu svojega sinka Aleksandra Katarina in Štefan Jerič. Ker so se krsta udeležili tudi sorodniki iz domovine in znanci iz Bönningheima, je bilo krstno slavlje zelo lepo. Čestitke!

vabilo 260 vernikov, ki so zavzeto peli in molili.

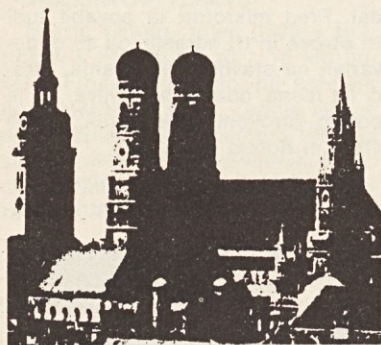
V dvorani smo že kar navajeni vrstnega reda posameznih točk programa, kjer ne sme nobene manjkati.

Najprej je zapel mešani pevski zbor eno naših lepih adventnih pesmi. Tako pritajeno, mehko je napolnila prostor, da nas je res prestavila v predbožični čas.

Sledil je prizor. Spet vedno malo hudi sveti Peter, pa dobri, pobotni sveti Anton. In kajpada angeli. Pa seveda otroci v dvorani s svojimi vzkliki, posebno pa še s svojo Miklavževo pesmijo, ki so jo tako jasno in čisto zapeli, da je vsa dvorana pozorno prisluhnila.

In potem obdarovanje. 106 otrok je sveti Miklavž poklical; angeli in parkeljni — oboji prav tako iz mladih vrst — so bili seveda tudi obdarjeni. Sveti Miklavž je bil zgovoren in dober, prijazen in družinski, kot vedno. Čeprav je nosivec te vloge tudi sicer odličen igravec, mu menda Miklavževa še posebno „leži“. Cel kup vrečk je razdelil, v njih pa sladkarije in jabolka in pomaranče. Pa še domiselnosti parkeljnov ne smemo pozabiti, saj so se izmišljevali ves čas kaj novega, tako da so dvorano pošteno zabavali.

Če omenimo še prijetno, domačo sceno in seveda polno dvorano

88. KATOLIŠKI SHOD

4.—8. julij 1984
v Münchnu

**ŽIVLJENJU ZAUPATI,
KER GA BOG ŽIVI
Z NAMI**

MÜNCHEN

Miklavževanje je bil seveda najzanimivejši dogodek zadnjega časa na naši fari. Saj je že v cerkev pri-

obiskovalcev, ki so z zanimanjem spremljali odgovore otrok na Miklavževa vprašanja, smo povedali skoraj vse.

išče novih potov tej povezavi, ki so jo poklicali v življenje naši stari rudarji v čisto drugih okoliščinah.

Iskreno čestitamo in želimo obilje uspehov v letu 1984.

nizozemska

LINDENHEUVEL

Društvo sv. Barbare je tudi v letu 1983 imelo tradicionalno *vinso trgat*. Za to priložnost so se mladi naučili nekaj folklornih plesov in jih lepo podali. Holandci se čudijo, da od vseh tujcev na tem področju delujejo še samo Slovenci, številčno najšibkejši. Čehi, Poljaki in Italijani so že zdavnaj utihnili. To nam je v čast. Smo trdoživi. Obisk na prireditvi bi mogel biti lepši. Čuti se kriza. Vendar je bilo prijetno.

Čestitamo!

HEERLERHEIDE

Društvo sv. Barbare je organiziralo tradicionalno *martinovanje*. Igrali so simpatični Oglarji iz Škofje Loke. Obisk je bil prav lep. Vsi mlajši člani in prijatelji so bili zaposleni s postrežbo. Lepa zavest solidarnosti in soodgovornosti.

Isto društvo sv. Barbare je v začetku decembra priredilo svoj *družinski večer*. Postregli so nam s kranjskimi klobasami, kislim zeljem in pijačo. Goste je dvojezično pozdravil mladi inž. Toni Robek. Slovenska pesem je dala družbi slovensko vzdušje. Kako prijetno je, kjer bratje prebivajo skupaj!

Na praznik sv. Barbare pa je sv. Barbara naše najmlajše razveselila z *miklavževanjem*. Kakšen živčav! Koliko smeha in dobre volje pri najmlajših in starejših! Čeprav imamo tu opravka že s tretjim in četrtim rodom, smo slišali lepe slovenske pesmi. Otroci so tudi pokazali, česa so se naučili v folklorni plesni skupini. Hvala vsem, ki so pripravili ta lep mladinski praznik.

Vidno je, da odbor društva sv. Barbare pod vodstvom mladega inž. Antona Robeka trezno in vztrajno

švedska

MALMÖ, JÖNKÖPING

Svetoletne duhovne obnove, ki jo je vodil gospod Ludvik iz Londona, sta bili deležni tudi mesti Malmö in Jönköping; Malmö od 11. do 13. novembra, Jönköping pa od 18. do 20. novembra 1983. Pičla udeležba v petek in deloma tudi v soboto kaže na to, da je v vsakdanjem življenju dokaj odsotna misel na Boga in zavešt o tem, kaj nam Cerkev ponuja, dokaj medla.

Na nedeljo jih je na obeh krajih k obnovi prišlo precej več. Zaznati je bilo neko vznemirjenje, kakor takrat ko začutimo, da se zopet začena pretakati kri po žilah otrplih udov: „Zakaj nas ni več? Ali ne bi mogli vsi priti? Ali je skrb, dati čast Bogu, res na zadnjem mestu?“

Znamenja prebujanja! Samo da ne bi zopet zaspali.

GÖTEBORG

K Miklavžu spadajo tudi parkeljni, je pisalo te dni v Prilogi Družine. Istega mnenja so tudi otroci v Göteborgu. Ko se veselijo Miklavževe dobrote in jo občudujejo, bi radi videli, kako zgleda črna pošast: zavist, zastraševanje, razgrajstvo. Brez parkeljnov si tega ne znajo predstavljati.

Miklavž v Göteborg ni prinesel le 48 vrečk sladkarij, ampak tudi veliko velikodušnosti in medsebojne pozornosti. „Do enih ponoči sva s sosedo pakirali vrečke,“ je z nekim zadovoljstvom in veseljem omenila gospa Marija. Ob pripravi miklavževanja je bilo zaposlenih toliko otrok, da je padla pripomba, ali ne bo več igralcev kot gledalcev. Igrice o dveh otrocih, ki nista ničesar znala narediti zastoj, ter petja, so bili mladi poslušalci še bolj veseli kot

Slika z lanskega miklavževanja: Angeli pomagajo Miklavžu razdeliti darove.

sladkarij. Malčki so kar sproti komentirali ravnanje „nepridipravov“ na odru in s tem dali priznanje, da je bila igrice doživeto in razločno predstavljena. Nastopajoči pa so odkrili novo Miklavževo lastnost, ki ne prinaša veselja le zaradi svojih paketov, ampak tudi zato, ker daje priliko nekaj narediti in nekaj žrtvovati za najmlajše.

švica

Miklavževanje v Švici. — Adventni čas je sicer resnobi čas, vendar bi — zaradi godu sv. Miklavža — nekaj manjkalo, če bi se ne držali starodavnega običaja in otrokom ne pripravili tako ljubega jim domačega veselja — miklavževanja.

Na Solothurnskem področju smo pripravili obisk in sprejem Miklavža na dveh krajih. V soboto, 3. decembra, nas je po večerni maši Miklavž obiskal v *Oltnu*; v nedeljo, 4. decembra pa po popoldanski maši v *Solothurnu*. V Oltnu je, kot že večkrat doslej, s svojimi darovi prenetil ne le otroke, ampak tudi odrasle; nekatere od obojih kar po večkrat. V Solothurnu pa je darove

Pokojna Rozika Caf

namenil samo otrokom, ker bi sicer moral imeti dva vozička. Kakšna radost je sijala z obrazov otrok, ko so prejeli darila iz Miklavževih rok! Zato so tudi otroci radi delali Miklavžu veselje z recitacijami, petjem, igranjem (na glasbene instrumente). Prav otroška preprostost v zvezi z njihovimi nastopi je poleg Miklavževe domačnosti in prisrčnosti dajala miklavževemu večeru poseben čar in povečevala skupno veselje.

V nedeljo, 4. decembra, je po po-

poldanski maši prišel Miklavž tudi v Zürich v spremstvu dveh angelov in parklja. Na odru ga je pričakovalo 20 otrok, ki so Miklavžu zbornu recitali v pozdrav. Miklavž jih je pohvalil in jim razdelil darove. Na velikih saneh pa je bilo polno darov, ki jih je pripeljal za pridne otroke. Dolgo je trajalo, predno je bilo vse razdeljeno, kajti vsak obdarovan otrok je hotel še posebej Miklavžu kaj zapeti ali deklamirati.

Po Miklavževem odhodu je na vseh treh krajih bila tudi postrežba z jedajo in pijačo za vse. In ko so bila „grla že nekoliko namazana“, se je sprožilo tudi družabno petje, brez katerega bi slovenska prireditelj pač ne bila celotna. Morda bi kdo lahko našel tudi kakšno pomanjkljivost (ali jo je sploh kje težko najti, če jo kdo išče?), toda Miklavž se je od nas poslovil z veseljem in obljubo, da nas drugo leto spet obišče, vsi pa smo se razšli zadovoljni nad zopetnim lepim doživetjem. To pa je najlepše potrdilo, da nas skupna srečanja osvežujejo in bogatijo, kar je obenem tudi zagotovilo medsebojne povezanosti.

Iskrena hvala in Bog povrni vsem, ki so se tako ali drugače potrudili za lep Miklavžev večer!

Na področju Zürškega kantona nas je iznenadila *smrt Rozike Caf* v Effretikonu. Že dalj časa se ni dobro počutila, posebno po dopustu jo je 21. septembra napadla naduha, da so jo z umetnim dihanjem spravili k sebi. Z rešilnim avtom so jo peljali v bolnico v Winterthur. Ko si je opomogla, so jo poslali na okrevanje v Locarno za tri tedne. Ko sta se z možem vračala 13. novembra iz Locarna, jo je na poti zopet napadlo, tako da so se morali zateči v bolnico Tuisis za pomoč. Končno sta se naslednji dan srečno pripeljala v Effretikon. Dobrih 10 dni pozneje je sledil tretji napad, bilo je 25. novembra. Nič ni več pomagalo umetno dihanje in zdravniška pomoč, Rozika je umrla v mozem naročju, ko jo je nesel na posteljo. Pogreb je bil v župniji Bogojina, na vaškem pokopališču Bukovnica (Prekmurje). V nedeljo, 27. nov., smo imeli mašo v Zürichu za pok. Roziko ob izredno lepi udeležbi. Pogreb z mašo v rojstni vasi Bukovnici je bil 29. nov., kjer se je zbrala vsa vas in okolica iz župnije Bogojina. Obe maši je daroval p. Fidelis. Rozika, počivaj v miru! Možu Francu pa izrekamo naše globoko sožalje!

slovinci ob meji

KOROŠKA

Družba sv. Mohorja v Celovcu je izdala svoj knjižni dar za leto 1984. Letošnji koledar je predvsem posvečen Zilji. Ob 125-letnici lurskih prikazovanj je izdala prevod Werflowe knjige *Pesem o Bernardki*, za 130-letnico Mohorjeve družbe pa zbornik, ki podaja zgodovino te najstarejše slovenske književne založbe. Mladini je namenjena Ingoličeva knjiga *Tajno društvo PGC*, ki je tiskana slovensko in nemško. Otrokom je namenjena slikanica *Martin potrebuje plašč*. — Nedelja, verski tednik Krške škofije, prinaša v številki za 20. no-

vember zelo globok pogovor g. župnika Valeška s škofom Kapellarijem, ki je pristojen za mladino pri avstrijski škofovski konferenci. Škof poudarja, da je treba mladino spet naučiti moliti, se zatajevati, postati globoko krščanska. Pri mirovnih akcijah pač ne more katoliška mladina sodelovati s tistimi, ki v lastnem območju ne spoštujejo človekovih pravic. — Med 5 novimi monsinjorji v Krški škofiji sta tudi dr. Karl Woschitz, duhovni asistent kat. visokošolcev, doma iz Šmarjete v Rožu in dr. Andrej Kajžnik, rektor malega semenišča na Plešivcu (Tanzenberg), doma iz Št. Jakoba v Rožu. — Kulturno poročilo koroške deželne vlade za leto 1982 pokaže, da so vse slovenske kulturne organizacije na Koroškem dobile 470.000 šilingov. V primerjavo navajamo podporo, ki jo dobi revija *Die Brücke*: 700.000 šilingov, celovško Mestno gledališče: 42 milijonov, Koroška deželna galerija 263.000.—,

Tinjska galerija pa 0.— šilingov. — Novi dijaški dom sv. Modesta, ki ga gradi Mohorjeva družba v Celovcu, je v surovem stanju dograjen. Predvideno je, da se bodo dijaki vselili vanj v jeseni leta 1984. — Za Krščansko kulturno zvezo je tudi Slovenska prosvetna zveza v novembru praznovala 75-letnico delovanja. Tudi ta organizacija izhaja iz Slovenske krščansko-socialne zveze, ki jo je leta 1908 ustanovil od komunistov leta 1947 ustreljeni duhovnik dr. Lambert Ehrlich, češ da je narodni izdajalec. Svoja pota je začela hoditi po koncu zadnje vojne. Proslava je bila v Domu glasbe v Celovcu. — Najstarejši slovenski pevski zbor imajo v Šmihelu. V novembru je ta zbor Gorotan praznoval 90-letnico obstoja. — Izpod peresa Hedi Stingler je objavil Naš tednik članek *Celibat ali ne?* Takim člankom je že pred 150 leti Francè Prešeren odgovoril: *Le čevlje sodi naj kopitar!* — V celovski Delavski

zbornici so 29. novembra praznovali 40-letnico nove komunistične Jugoslavije. Iz Niša so pripotovali oblikovavci te proslave. Ob gospodarskem polomu doma, ko manjka v obljubljenem „raju“ najosnovnejših življenjskih sredstev, se razmišljajočemu človeku postavlja vprašanje: Le kaj so proslavljali?

GORIŠKA

Gledališka sezona v Gorici se je začela z dramo angleškega pisatelja Shaferja Amadeus, ki jo je postavilo na oder celjsko ljudsko gledališče. — Knjižni dar goriške Mohorjeve družbe za leto 1984 ima naslednje knjige: Koledar 1984, Werflovo Pesem o Bernardki, Tončke Curk Deček z Gornje-Vipavskega in drugi snopič 2. knjige slovenskega biografskega leksikona. — Goriška pevska prireditev Cecilijanka je obhajala letos srebrni jubilej. V dvorani kat. doma v Gorici je nastopilo 19. in 20. novembra 21 različnih pevskih zborov. Organizira jo že vsa leta Zveza slov. katoliške prosvete. — Pred 100 leti je bilo v Števerjanu ustanovljeno Katoliško bralno društvo, katerega naslednik je sedaj društvo Frančišek Borgija Sedej. Za 100-letnico so priredili slavnostno akademijo. Med drugim so izvedli Linhartovo Županovo Micko. — V mali dvorani Katoliškega doma v Gorici so 24. novembra priredili Pregljev večer. S tem so se Goričani oddolžili svojemu velikemu rojaku prof. dr. Ivanu Preglju ob 100-letnici rojstva.

TRŽAŠKA

V nedeljo, 13. novembra, je tržaški škof Bellomi zbral v stolnici slovenske vernike, da je z njimi obhajal zahvalno nedeljo. Vso svečanost je pripravilo Slovensko pastoralno središče v Trstu, ki ga vodi g. Marij Grdol. — Na Opčinah so 13. novembra praznovali 75-letnico delovanja zadruge Hranilnice in posojilnice. Za jubilej je hranilnica izdala dve knjigi: Prigišče Krasa. Prozo je napisal Rafko Dolhar, pesmi pa Albert Metlikovec; druga knjiga podaja zgodovino in razvoj te gospodarske zadruge. — V kulturnem domu v Trstu je Zveza cerkvenih pevskih zborov praznovala 20-letnico delovanja. V ne-

deljo, 27. novembra, je nastopilo 14 pevskih zborov. — Tržaška Mladika je ob 75-letnici Vinka Beličiča izdala njegovo knjigo Pogled nazaj. — V Cankarjevi založbi v Ljubljani je pa izšla knjiga tržaškega pisatelja Borisa Pahorja Tržaški mozaik.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Avstralske misli prinašajo vsako leto v novembru „matico“ umrlih rojakov. 68 rojakov je spet odšlo v večnost. Število je gotovo večje, ker za marsikakega Slovenca naši duhovniki ne zvedo. — V Adelaidi je dobila slov. katoliška Misija sedaj tudi župnišče. Kupili so staro hišo, ki so jo rojaki obnovili. Za cerkvijo je postavljena baraka, ki bo služila zbiranju mladine. — P. Bernard Goličnik OFM je prišel, kakor je bilo napovedano, konec oktobra v Avstralijo na pomoč p. Baziliju. Za prvo nalogo si je vzel poživitev ansambla Glasnikov. — Zelo veliko rojakov se je zbralo k skupnim molitvam in blagoslovu grobov na melbournskem pokopališču Keilor na prvo nedeljo v novembru. — Sestra Ema Pivk, ki že dolgo deluje v Melbournu, je 7. novembra praznovala 40-letnico redovnih zaobljub.

ARGENTINA

V Slovenski hiši v Buenos Airesu je v okviru Slovenske kulturne akcije priredila samostojen koncert Bernarda Fink. Poje tudi v državni operi Colon. — Tudi letos so slovesno praznovali narodni praznik 29. oktobra. Zaradi argentinskih volitev so proslavo prenesli na nedeljo, 12. novembra. Vršila se je v novi dvorani Slomškovega doma. Proslava je bila tudi povezana s 100-letnico rojstva pisatelja dr. Ivana Preglja; del akademije je bil njemu posvečen. — V Bariločah so praznovanje narodnega praznika združili z izletom na jezero Mascaridi. V pomladni naravi so priredili akademijo. Proslavo je priredilo slovensko planinsko društvo Bariloče.

— Prav za obletnico in farni praznik sta rojake v Mendozi obiskala duhovnika g. Zaletel in g. Jože Kopeinig, rektor doma v Tinjah in ravnatelj slovenskega dušnopastirskega urada v Celovcu. — Igralski odsek Slovenske kulturne akcije je naštudiral Hochwälderjevo versko delo Donadieu, ki obravnava razmerje med katoličani in hugenoti na Francoskem. — V soboto, 5. novembra, so odprli nove gostinske prostore v Slomškovem domu. — V novembru so se po vseh slovenskih postojankah v Argentini zaključili šolski tečaji. Učenci in dijaki so pripravili zaključne akademije.

EKVADOR

V Ekvadorju je obhajal biserno mašo (60 let) g. Andrej Križman. Kot kaplan na Jesenicah se je posvetil delu med delavstvom in potem vsa leta do vojne deloval najprej pri Jugoslovanski strokovni zvezi, nato je bil soustanovitelj in duhovni svetovavec krščansko usmerjene Zveze združenih delavcev. Do te nove delavske organizacije je prišlo, ker je Jugoslovanska strokovna zveza zašla preveč na levo. Med okupacijo so ga gestapovci aretirali. Najprej je bil zaprt in nato poslan v kazensko taborišče, ki ga je preživel. Po koncu vojne je prišel kmalu v Rim in od tam je šel misijonarit med revne v Ekvador, kjer je še sedaj aktivni župni upravitelj kljub svojim 85 letom. G. biseroomašnik je doma iz Komende pri Kamniku.

ZDA

Letošnji Baragovi dnevi so bili v Manistique (Michigan), to je v krajih, kjer je misijonaril Baraga med Indijanci. Slovenci so imeli svojo mašo s slovenskim petjem. Glavno mašo je imel marquetteški škof. Tam je bil škof tudi naš veliki misijonar Baraga. — 10. septembra so Slovenci iz Milwaukeeja (dva velika avtobusa) obiskali Slovence v Sheboyganu. Ansambel Veseli Slovenci je imel svojo poletno prireditev. — Velika Šenklerska dvorana v Clevelandu je bila popolnoma zasedena, ko so 1. oktobra nastopili Fantje na vasi iz Clevelanda in Toronta. 2. oktobra so torontski fantje potem peli pri obeh mašah pri Mariji Vnebovzeti v Colin-

woodu. — Prav na slovenski narodni praznik 29. oktobra so priredili v Chicagu Slovenski dan. Proslava je bila zelo pestra. Posebej so se spomnili še pok. dr. Ludvika Leskovarja, ki je začel s Slovenskim dnevom. Letos je bil že 34ič. — Župnija sv. Štefana v Chicagu je 6. novembra praznovala 85-letnico delovanja. Maševal je pomožni škof Abramovich. — V Parkers Prairie v Minnesoti je 11. oktobra umrl slovenski duhovnik Jože Perčič, rojen v fari Šmarje-Sap. Bil je 40 let duhovnik in je umrl za tumorjem v možganih. — Za 20-letnico delovanja je orkester Veseli Slovenci priredili 22. oktobra spominski koncert v šenklerški veliki dvorani v Clevelandu. Orkester igra Avsenikove in lastne skladbe. — Slomškov krožek je v avditoriju pri sv. Vidu priredil 23. oktobra Slomškovo kosilo. 850 kosil je bilo razdeljenih.

KANADA

V Winnipegu so septembra slovesno obhajali 20-letnico blagoslovitve slovenske cerkve. Cerkev in dvorano so okrasili z venci. Slovesne maše se je udeležilo nad 250 rojakov. — V Kanadi so praznovali Baragovo nedeljo 4. septembra na torontskem župnijskem letovišču. Združili so to slovesnost s ponovitvijo nove maše gg. Marka Cukjati-ja in Tomaža Mavriča. Navzočih je bilo okrog 400 rojakov. — Na istem letovišču so v soboto, 10. septembra, ob-

hajali 70-letnico g. Kopača, predstojnika slov. lazaristov v Kanadi. — Misijski krožek v Torontu je zbral za misijonsko nedeljo 7551 dolarjev, ki so jih izročili slovenskim misijonarjem po svetu. — V Novem Torontu so 15. oktobra organizirali Koroški večer s kulturnim in zabavnim programom. Za koroške študente Mohorjevih domov so nabrali 8000 dolarjev.

če se Bog piše z malo začetnico

(nadaljevanje s 7. strani)

Ija, ki je ni mogoče prevzgojiti in prevarati. Predolgo je nastajala, da bi jo lahko kakšna propadajoča kultura vrnila na začetek, saj ve, da bi bila potem spet pusta in prazna.

URŠINI GAŠPERJI, JANEZI, JOŽETI IN NJENE SNAHE

Imajo lepe hiše, male vile. Vsi znajo zidati. In vzvišeno se sučejo po svetu doma in drugod. S črno aktovko odhajajo in prihajajo.

Kako ugotoviti, ali je vsa ta noblesa zrastle iz zemlje ali iz zraka? Če ne v srcu, ali je vsaj v aktovki kaj prostora še za tisto, kar je več kot jesti in piti, veljati in imeti? Ali imajo svojo dušo, svojo podobo, ali niso vsega prodali za skledo leče? Ali je to sploh mogoče

ugotoviti? Morda bi mati vedela kaj povedati, če jim uide kakšna beseda pri mizi?

Kako je komu pri duši, o tem se ne govori. Kakor da je nekdo prepovedal, kakor da se ne sme, kakor da nekdo povsod prisluškuje. In če kdo ni zadovoljen, je takoj sovražnik.

Ali so res tam, kjer so? Ali pa je njihova hišica, ohišnica, ženka in otroček izgovor za vse tisto, težko, pristno in svobodno, kamor še vedno vabi notranji glas, pa se ob vseh nepreglednih, zaslepljujočih poročilih, reklam, manipulaciji in elektronskemu hrupu zdi človeku kratko in malo neresnično, da bi še kaj dal na bronasti glas vesti na svojem dnu? Saj to zveni kakor pravljica o potopljeni cerkvi na dnu jezera, katere zvon še vedno zvoni, ko vihar razpodi valove do dna.

Ivo Andrić pravi, da nikjer ni videl tako deviško lepih žen kot v Sloveniji, polnih nezavedne ožarjenosti od sonca in planin. Ali bi še tako napisal? Bog ve, kaj bi dala kakšna Uršina snaha, če bi se mogla še enkrat odločati za mater s polno hišo nagajivcev ali pa za ubogo delo za enega hišnega bogca?

URŠINI VNUKI IN VNUKINJE

Pol jih je prišlo do obhajilne mize in birmanske oblube, da nekoč iz njih nekaj bo. Drugim te korenine niso pognale. Težje bodo brali Trubarja, Vodnika, Prešerna, Cankarja, kot so

dragi bravci!

Tisk je velesila — ta ugotovitev ni nova. „V okviru družbenega obveščanja postane novica dmočna: rešuje ali upropašča, zboljšuje ali slabša, prebuja ali uspava, služi dobremu ali slabemu, pospešuje zorenje zrna ali bohotenje ljuljke. V svetu novic in obveščanja gre za človeka, za njegovo duhovno dobro, gre za razvoj človeške družbe, kakor to hoče nespremenljiva Štvarnikova volja“ (Cerkev v sedanjem svetu, Ljubljana 1983, štev. 9—10).

To so resne misli za časnikarja: da se zavestno trudi za resnično, neprilagojeno, neponarejeno, nezlagano in na pošten način sporočeno novico.

Za tako poročanje pa je potreben tudi primeren družbeni okvir. „Novica s temi lastnostmi nastane lahko samo v svobodi. Časnikarju mora biti omogočeno, da jo svobodno išče pri vseh virih in kanalih, z vsemi sredstvi, ki mu jih je dal na voljo današnji tehnični in znanstveni napredek. Ne sme biti prisiljen k molku z različnimi grožnjami. Dovoljena mu mora biti tudi kritična beseda“ (Prav tam).

Za ves naš slovenski prostor si želimo obojega: resničnega pisanja in odsotnost pritiskov.

Lep pozdrav!

Uredniki

njihovi vrstniki še pred kratkim brali Homerja v grščini in Horaca v latinščini. Do Preglja in Čez pa sploh ne bodo mogli preplezati. Zato bodo pa ves dan presedeli pred televizorjem in brali žogo . . . Ali bo znal kdo zamesiti Boga v kruh in vino, v delo in igro, v veselje in žalost, v življenje in smrt?

Do kod je delo osvobodilo človeka, če si otroci ne morejo več privoščiti niti tistih lepotnih užtkov, ki so bili na voljo vsakemu grškemu in rimskemu sužnju?

ZNAMENJA

Nekje v Baški grapi je zvonilo pol dne. Fantje in dekleta na železniški postaji so se pokrižali in zmolili avemarijo. Mar ni za to potrebna drznost?

Otroci iz knjige „Razgovori pod šotori“ so se odpovedali sladoledu, da bi enkrat doživeli misel pred

kruhom . . . Nekje so morali zapreti muzej ateizma, ker so študentje hodili vanj molit . . . Svetloetne Brezje in vsemogoče Gore so videle tudi ljudi, ki so odrešeni, ker verujejo, da bodo odrešeni . . . Škof Sava v Kragujevcu pravi, da ima toliko duhovniških poklicev, da vseh ne more sprejeti . . . Študentje v Beogradu so začutili šok stoletij. Ne vedo, kaj je to. Zbirajo se pri redovnicah in sprašujejo, če je to kaj podobnega kot pri njih.

V svetem letu smo lahko odrešeni in neodrešeni. Bog je že poslal svojega angela, ki čaka na naš „Zgodi se!“ Skozi našo zemljo in duha govori tako, da ga ni mogoče preslišati. Elektronska čarovnija je samo babbav pred njo.

Ali bo v nas toliko resnice in svobode, da bomo rekli: „Sem odrešen, ker vem, da bom odrešen?“

Andrej Gruden

mo z naslovom dregnila v osje gnezdo.

Vtis je, da se v Jugoslaviji širi misel, da je vzrok vsega zla v državi takratni prehod k totalitarni enopartijski oblasti.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 2. dec. 83/7.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: DINARJA SE LOTEVA JETIKA

Jugoslovanski dinar se že mesece dolgo nahaja na poti navzdol brez primere; ta pot bi se utegnila končati v njegovem zlomu. Nasproti severnoameriškemu dolarju je 1982 izgubil dinar na vrednosti skoraj 100%, nasproti nemški marki pa 76%. Strokovnjaki navajajo za ta zaskrbljivi razvoj tele vzroke: kočljivi gospodarski položaj v Jugoslaviji, nad 20 milijard dolarjev dolga na Zahodu, nedonosne naložbe, rekordne izgube podjetnikov, slabotno izvozno gospodarstvo, predvsem pa nad 40 odstotno inflacijo.

Na mesto dinarja so se postavile kot privlačnejše pomožne devize: marka, avstrijski šiling in švicarski frank. Zmrzovanih skrinj, barvnih televizorjev in avtov ni v številnih delih države danes mogoče več kupiti brez deviz. Beograjski časopis *Politika* je pred kratkim obupano ugotovil: „Imamo občane prvega in

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: SAMOVOLJA POLITIČNE POLICIJE V JUGOSLAVIJI

(nadaljevanje s 13. strani)

sodnik višjega sodišča in Vojvodini je kazen omilil le toliko, da ni možen proti sodbi priziv. Ribičič je svoj čas celó naproti tujim časnikarjem zagotovil, da ima človek v tem primeru lahko „zaupanje“ v jugoslovansko sodstvo. Policija je Ranko Čičak prijela in poslala v Sremsko Mitrovico v ječo.

Ko je pred nekako dvema letoma prevzel notranje ministrstvo Stane Dolanc, so pričakovali, da bo v delo politične policije uvedel določene smernice. Namesto teh je vedno več brezvladja, samovolje in nepreračunljivosti. To vse poštene policijske uradnike vznemirja. Odvisnost in povezava z republiškimi in krajevnimi oblastmi raste. Negotovitost se širi tudi v policijskem aparatu. O Dolancu pa ni nič slišati.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 6. dec. 83/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: NA DRŽAVNI PRAZNIK SO BRALI PRIPOVEDKE O JUNAKIH

Jugoslovanski režim je to pot praznoval državni praznik 29. novembra bolj z branjem starih pripovedk o junakih kot s pogledi v prihodnost.

Z naraščajočo silo govorijo o nujnosti političnih reform. Absolutna meja teh teče za komuniste očitno tam, kjer bi morali svojo oblast s kom deliti. Zaradi katastrofalnih rezultatov gospodarske politike in drugih odprtih vprašanj je medtem celó to njihovo „pravico“ braniti občutno težje.

Nekdanji visoki funkcionar Tedorović, ki ga je svoj čas Tito zaradi njegovih demokratskih pogledov odpustil, je v zveznem svetu neprikrito zahteval nekakšno splošno demokratsko odprtje. Knjiga obeh zgodovinarjev Kostunica in Cavoškega o „večstrankarskem ali enostrankarskem sistemu“ je sicer temu, kar je že znano, le malo dodala, da so namreč komunisti po vojni zadušili sleherne nastavke demokratske opozicije, a očitno je že sa-

naša luč

najlepši dar v novem letu

v izseljenstvu, zdomstvu, zamejstvu in doma

Vsem našim dragim slovenskim duhovnikom in vernikom v zdomstvu in izseljenstvu

Dragi bratje in sestre! Slovenski škofje smo danes zbrani v Ljubljani na redni seji naše slovenske pokrajinske konference in obračamo svoje misli tudi k vam, ki ste še vedno tudi del naše Cerkve. Ob bližajočih se božičnih praznikih, ob izseljenjski nedelji, ki bo letos na sam božič, in ob novem letu, bi vam radi iz srca voščili in zaželeli obilo miru in vseh božjih darov. Želimo vam, da bi v svetem letu našega odrešenja tudi vi globlje začutili, da ste tudi vi „odkupljeni... z dragoceno krvjo Kristusa kot nedolžnega in brezmažnega Jagnjeta“ (1 Pt 1,19).

Predobro se zavedamo, da je ob pojavu današnje svetovne gospodarske, npravne in politične stiske v mnoga srca zašel strah, nemir in negotovost, kaj bo z nami v bližnji bodočnosti. Ko škofje doma in po

svetu s strahom opazujemo razvrednotenje tolikerih duhovnih in npravnih vrednot, smo upravičeno z vami skupaj zaskrbljeni tudi mi.

Zaskrbljen je tudi sveti oče Janez Pavel II., ki vam je tudi letos za izseljenjsko nedeljo namenil posebno pismo, v katerem nas vse najprej opozarja na duhovni pomen svetega leta in na njegovo človeško razsežnost. Ko sv. oče želi, da bi to sveto leto prineslo duhovno in npravno prenovo vsakemu kristjanu, pa obenem želi, da bi tudi sprožilo nov in dejaven val bratstva med ljudmi. Zato se obrača na tiste, med katerimi vi živite in jih opozarja na pogosten pojav „strahu pred tujci“. Temu nasproti postavlja „ljubezen do tujcev“ (ksenofobija — ksenofilija). Zato po besedah apostola priporo-

ča: „Gostoljubje gojite“ (Rim 12, 13). Rad bi vsem odvzel strah. Pri tem pa nas vse opozarja, naj se vprašamo po pristnosti in resničnosti svojega krščanskega poklica. V tem letu naj bi tudi zdomci in izseljenci pregledali, koliko je njihovo življenje v skladu z Jezusovimi blagrgi. Svoje krščanstvo moramo poglobiti.

Zato, dragi slovenski duhovniki in verniki, tudi vaši škofje iz srca želimo, da bi si v tem letu odrešenja, posebej pa še v božičnih dneh, vsakdo izmed vas živo priklical pred oči Kristusa, ki se je tudi sam „postovetil s tujcem“ in je prišel na svet zato, da bi podrl vse „ločilne stene“ tako med človekom in Bogom kakor tudi med ljudmi. Hotel je upostaviti resnično spravo.

Zato bi morala biti sedaj pred božičem naša prva skrb, da očistimo vsa pota, ki vodijo k Bogu, z dobro spovedjo. Tako so vedno delali naši verni predniki. To bo naša sprava z Bogom.

drugega razreda. Tiste, ki lahko kupijo, ker imajo devize, in tiste, ki lahko pred izločbami samo sanjajo.“

Celo vreče za prevoz v Jugoslaviji tako priljubljenega belega ohrovtla lahko kmetje in branjevci pogosto dobijo le za „trde devize“: 50 nemških pfenigov za vrečo. Kmetje so sicer potožili svojo bol množičnim občilom, ker so morali kupiti devize na črni borzi po neugodnem tečaju — a vendar so jih plačali. Po drugi plati pa pri dirjajoči inflaciji vrednost dinarja tako močno pada, da je bila sedaj vlada prisiljena urediti zaračunavanje skoraj brezvredne pare v trgovinah z ukrepi: vprihodnje bodo „vsote“ med 1 in 24 par (0,002 in 0,048 marke) zaokrožene na ničlo.

Vlada plačuje inflacijo že leta dolgo s tiskanjem bankovcev. Celó domači časopisi vedno pogostejše ugotavljajo, da so na novo tiskani bankovci „papir brez vrednosti“, ker jim ne odgovarja prirastek proizvodnje in ponudbe blaga. Med letoma 1975 in 1982 je obtok denarja v Jugoslaviji narasel od 41 milijard

na 201 milijardo dinarja. Kako dinar vrednost izgublja, je moč spoznati tudi na zgledu največjega jugoslovanskega bankovca, tisočaka. Leta 1975 je bilo tisočakov 837 tisoč, kar je odgovarjalo 2 odstotkoma vsega denarja. Sedem let kasneje je bilo tisočakov že nad 144 milijonov, to je 70 % vsega denarja. Država je na smer tega razvoja odgovorila spet s svojo denarno politiko preteklih let: kmalu bodo prišli iz tiskarn „debelejši“ bankovci, v vrednosti 2000 in celó 5000 dinarjev.

Medtem terjajo bankirji in politiki po vsej državi nov devizni zakon, ki bo dopuščal na domačem trgu kot plačilno sredstvo le dinar. A priprave na ta novi zakon kar nočejo prav steči. Ker tudi država sama potrebuje devize, ubirajo — uradno ne potrjeni — načrti zakonodajavcev sedaj drugo smer. Po teh naj bi „smeli“ občani še kupovati drage jugoslovanske proizvode za devize, a tujega denarja ne bi bilo več dovoljeno puščati posameznim podjetjem, marveč nacionalni banki.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 29. nov. 83/30.

na kateri slovenski tečaj v tujini?

Pri priznavanju posameznih razredov tujih osnovnih šol in pri nostrifikaciji (= priznanju veljavnosti) spričeval o končani osnovni šoli se upošteva (domà) predvsem, koliko in katere razrede je učenec uspešno končal v tujini. Obiskovanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika v tujini ni pogoj za nostrifikacijo spričevala tuje osnovne šole.

NAŠ DELAVEC, Ljubljana, jul./avg. 80/10.

Obiskovanje slovenskih tečajev v tujini, ki jih organizira jugoslovanska oblast, torej ni pogoj za nadaljevanje otrokovega šolanja domà. V primeru, da je v nekem kraju v zdomstvu več tečajev (tisti, ki ga pripravlja Cerkve, in tisti, ki ga pripravlja oblast), se bodo morali starši pač odločiti za tistega, ki otroku več nudi. Pri tem ne gre spregledati dejstva, da dajejo tečaji otrokom tudi življenjsko usmeritev, táko ali táko.

Sveto leto nas mora povezati tudi med seboj v trdno bratsko skupnost. Stojmo si drug drugemu ob strani, odstranjajmo medsebojne zamere in skušajmo zares drug drugemu streči v ljubezni.

Slovenski škofje smo si tudi v minulem letu prizadevali, da smo se odzivali vašim vabilom in vas obiskovali. Nadškof Šuštar je bil na obisku v daljni Avstraliji in tam blagoslovil novo cerkev v Adelaidi. Bil je tudi na Dunaju z dunajskimi Slovenci. Škof Kramberger je blagoslovil novo cerkev v kanadskem Montrealu. Žal je Janez Jeretina CM, ki ga je povabil k blagoslovitvi, medtem umrl in odšel po plačilo k Bogu. Mariborski škof je birmal tudi v Stuttgartu. Škof Lenič je bil v Franciji, kjer je posvetil novega duhovnika za naše zdomce, Jožeta Kamina. Birmal je v Nemčiji na dveh krajih, se udeležil „dneva tujega državljan“ v Stuttgartu, odprl slovenski katoliški center na Dunaju in se v oktobru udeležil sestanka zahodnoevropskih duhovnikov v Vorarlbergu. Škof Smej je bil pri srečanju s Slovenci na Dunaju med katoliškim dnevom, škof Kvas pa je vodil običajno marijansko pobožnost v Einsiedelnu v Švici.

Tako smo lahko od blizu videli veliko bolj ali manj spodbudnega. Od blizu smo opazovali vaše delo, bratje duhovniki, in občudovali vašo

nesebično velikodušnost in tudi z vami delili zaskrbljenost, da bi slovenski vernik ne utonil v tujem morju. Zato vas, dragi bratje in sestre, „namesto Kristusa“ prosimo in rotimo, da ohranjajte naša sveta slovenska in verska izročila, da se radi zbirajte k slovenskim božjim službam in se ne ozirajte ne na levo ne na desno, pač pa bodite samostojni ljudje s trdno hrbtenico. Le tako boste ohranili svojo vernost in tudi svojo slovensko zavest.

S to željo ostajamo z vami združeni v Duhu in molitvi ter prosimo Boga, naj vas o božiču in v novem letu obilno blagoslovlja.

† Alojzij Šuštar
ljubljski nadškof

† Franc Kramberger
mariborski škof

† Jožef Smej
pom. škof mariborski

† Janez Jenko
mariborski škof

† Stanislav Lenič
pom. škof ljubljanski

† Jožef Kvas
pom. škof ljubljanski

Zaradi pomanjkanja prostora bomo pismo „O razmerah doma“ nadaljevali v naslednji številki Naše luči.

še prvo, pa drugo, pa tretje!

DA BI SE BOLJE RAZUMELI

Na tretji strani 46. številke poroča DRUŽINA o seji Koordinacijskega odbora za odnose med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi pri Republiški konferenci SZDL.

Poleg samega naziva tega odbora je večkrat omenjeno tudi razmerje med družbo in Cerkvijo. Mislim, da moramo biti kristjani na Slovenskem pozorni tudi na izraze, ki govorijo o nas. Ne smemo nekritično sprejemati pojmov, ki (ne)hote diskvalificirajo Cerkev iz današnje družbe.

Kaj se namreč skriva za izrazoma „družba“ in „Cerkev“? Družba v SR Sloveniji in SFRJ smo vsi prebivalci, ne glede na spol, poklic, narodnost, versko pripadnost itd. Cerkev pa smo tisti člani te družbe, ki smo bili krščeni in skušamo živeti svoj krščanski poklic „tu in sedaj“.

Torej smo isti ljudje člani „družbe“ in člani „Cerkve“. Kakšno naj bo torej razmerje med menoj kot članom družbe in članom Cerkve? Če pristane na tako mišljenje in govorjenje, postajam v sebi razdvojen, česar pa kot celovita človeška osebnost ne morem sprejeti. Tako govorjenje tudi ustvarja vtis, da je Cerkev „nad, pod, izven“ te družbe — da je tujek v njej.

DRUŽINA, Ljubljana, 4. dec. 83/14.

kdo pravi, da se doma ne smejejo?

POGOSTO ZGODOVINSKO PRAVILO: USLUŽNI SO ZASLUŽNI.

Gnili kapitalizem bo propadel, če mu dolgovi ne bomo vrnili. Zdaj imamo priložnost.

KADARKOLI SI IZMISLIM KAKŠEN POLITIČNI VIC, SE IZKAŽE, DA JE RES POLITIČEN, VENDAR NI VIC.

Hitrost napredka postane jasna, ko zagledamo druge daleč pred seboj.

SPREMLJAM RAZPRAVO O NOVI HIMNI. ODRAŽATI BI MORALA SEDANJOST, TA TRENUTEK. ALI NE BI MOGLI MALO POČAKATI? RECIMO, DA TA HIP NIMAMO KAJ OPEVATI.

Nekoč je kvas komaj čakal, da se bo dvignilo testo. Zdaj ga je tega strah.

VKLJUČILI SO NAS V MEDNARODNO DELITEV DELA: DELAMO ZA OBRESTI.

Tako mladi kot stari hranimo za domovanje: eni v stolpnici, drugi na pokopališču.

NEKATERI SO GLUMAČI PRED PREVZEMOM OBLASTI — DRUGI PA POTEM.

Morali bomo več delati: nekateri tovariši komaj še živijo od našega dela.

po Pavlihu

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf, (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• Potujete v Rim? Dobrodošli v hotelu BLED, Via S. Croce in Gerusalemme 40, 00185 Roma, tel. (06) 777 102. Na razpolago so Vam komfortne sobe s kopalnico, klimatičnimi napravami in radiom, lastni parkirni prostor in restavracija v alpskem slogu. Zagotovljeno Vam je prijetno občutje med slovenskim osebjem. Lastnik: Vinko Levstik.

• Tapainer-aparati in traki za vezenje trsov, JEANS-HLAČE DM 5.—; velika izbira AVTO-RADIEV in RADIOAPARATOV s kaseto. Razni stroji in orodje. Zahtevajte naš

prospekt! — JODE-BILLIGMARKT, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEF ARECH Vam uradno uredi prevoze iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. (089) 32 68 13.

• Pod Karavankami PRODAJ novo hišo (200 m² stanovanjske površine) s pogledom na Bled in Triglav, grajeno v alpskem stilu. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v zgornjem črnem pasu na tej strani (štev. 1).

• Zelo ugodno PRODAJ popravila potrebno hišo (75 m²) 4 km iz Poreča proti Baderni. Možna je dozidava na zazidljivi parceli 1000 m². — Pojasnila daje Joseph Arech,

D-8000 München 45, Situlistraße 71 b, tel. (089) 32 68 13, BRD.

• PRODAJ novo, takoj vseljivo dvodružinsko hišo (11 x 11 m) z vrtom in sadnimi drevesi na Pragerskem pri Mariboru (parcelska 1450 m²). V hiši je vodna in električna naprava ter kompletni kopalnici s kanalizacijo. — Pojasnila dobite po telefonu 210 - 72 61 90, Düsseldorf, BRD.

• Tridesetleten FANT, urejen, ambiciozen, a vendar osamljen v tujini, išče dekle enakih lastnosti iz okolice Stuttgarta. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 2).

• V Grosupljem PRODAJ hišo v 3. gradbeni fazi (s pokrito streho). V pritličju možnost obrtne dejavnosti. — Pojasnila dobite po telefonu 061 - 34 28 82, Jugoslavija.

V sleherni slovenski knjižnici morajo biti te knjige:

V ROGU LEŽIMO POBITI (Tomaž Kovač)

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO (Matjaž Klepec)

Izjave svobodnjakov, ki so se med vojno v Sloveniji uprli stalinistični revoluciji, pa so jih Angleži po izdaji poslali domov.

LJUDJE POD BIČEM (Karel Mauser)

Roman o dveh ljubečih se ljudeh, ki se prebijata skozi stalinistično revolucijo v Sloveniji od 1941 do 1945.

Vse te knjige lahko naročite na naslovu: MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštnih kuponih pristojbino za dvojne pisme za tujino.

smeh nam pomaga, da mileje sodimo vse, kar nismo mi (andrič)

Dva smučarja je zasul snežni plaz. Ko sta se že dober čas izkopavala iz snega in vpila na pomoč, je pritekel lep bernardinec s sodčkom ruma pod vratom.

„O, človekov najboljši prijatelj!“
„Pa kako lep pes ga je prinesel!“

o

Zakaj ni v Jugoslaviji pralnega praška, žarnic in bencina?

Pralnega praška ni zato, ker ima Jugoslavija čisto preteklost. Žarnic zato ne, ker je pred njo svetla prihodnost. Bencina pa zato ne, ker gre samo navzdol.

o

Prijateljici med seboj.

„Ali bi ti vzela Jaka, ko bi bila na mojem mestu? Povej odkrito!“

„Na tvojem mestu bi vzela vsakega.“

o

„Naš pes je vedno bolj gluha.“

„Kako pa to veš?“

„Ker ne tuli več, kadar soseda poje.“

o

Janez: „Micka, kaj bi ti moral dati, da bi te smel poljubiti?“

Micka: „Narkozo.“

o

Kmet si je postavil poleg postelje vrč jabolčnika.

„Žena, ko bom žejen, me zbudi!“

„Kdaj boš pa žejen?“

„Kadar me boš zbudila.“

o

„Blažek, kje je pa tvoja sestra?“

„Takoj pride. Samo zobe si mora pogreti, ker sem ji jih skril v zmrzovalek.“

o

Upnik pred vrati: „Odprite! . . . Dajte, odprite! Vem, da ste doma, saj so vaši čevlji pred vrati.“

Jaka: „To še ni dokaz, da sem doma. Lahko sem pa šel ven v copatah!“

o

Šef natakarič: „Preden vzamete gostu krožnik, ga vedno vprašajte, če bi morda rad še juhe!“

Natakarič gostu: „Ali bi radi še juhe?“

„Prosim.“

„Je ni več.“

o

„Moja žena ima rajši čaj, jaz pa kavo.“

„Dvakrat kuhati je pa nerodno!“

„Zakaj dvakrat? Saj pijeja čaj.“

o

VPRAŠANJE RADIU ERIVAN: „V Pravdi sem bral, da je bil neki Ivan Gustinov obsojen na pet let v delovnem taborišču, ker je imenoval nekega sovjetskega maršala idiota. Ali ni kazni malo previsoka?“

ODGOVOR: „Ne. Zaradi žalitve je bil Ivan Gustinov obsojen le na šest mesecev. Ostalo kazni je dobil zaradi izdaje vojaške skrivnosti.“

o

Vozač tovornjaka sedi v gostilni poleg avtoceste in je. Noter pridejo trije mladi, smešno oblečeni fantje v škornjih in s čeladami za motoriste v rokah. Šoferja žalijo in zmerjajo, po hlačah mu zlijejo limonado, lase mu namažejo z gorčico in na glavo mu zvrnejo krožnik z rezanci.

Vozač mirno popije, plača in odide.

Čisto zmedeni vprašajo fantje natakarija, kdo je ta čudak.

„Res je mož čuden,“ odgovori ta.

„Poleg vsega tudi voziti ne zna. Pravkar je s svojim tovornjakom pri vzratni vožnji čisto zmečkal tri motorje.“

o

„Rekel si, da sem osel. Te bom tožil.“

„Ne, nisem rekel, da si osel. Rekel sem samo, da bi bil, če bi kdo drug o tebi to rekel, jaz prvi, ki bi mu verjel.“

o

Šerif vstopi v pivnico. Na tleh opazi mrtvega.

„Igravec?“ vpraša barmana.

„Ja.“

„Slab igravec?“

„Ja.“

„Poker?“

„Ne, violina.“

o

„Včeraj sem imel na tomboli srečo: zadel sem 100 litrov vina.“

„Potem si bil pa vesel?“

„Ne, pijan.“

od doma

Samoupravišalec

Po DELU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Anfrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferenčak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3540 Eysden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. (21) 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, 14 Rue du 5 Decembre, 578000 Merlebach. (Tel. (8) 781 47 82).

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe,

57800 Freyming-Merlebach.

Jože Kamin, Presbytère catholique, Rue de l'Eglise, 57600 Forbach,

(Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 00 49 89).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eysden. (Tel. iz Nizozemske:

09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).